

16

Tema ya 27.Diphethwa le ho utu thoto.

2642

Temana ya 1 : Thoto ya go abaganya ke mohu, a e tha abiwa.

5552 Banna ba bangwe ba khôna ga abaganya thoto ya bona ba tha ph la. Kabaganyo e we ya gwe e le ya go abaganya barwa ba gwe. Taba ya mohuta o we a e sale e tshwanya ka moragô ga lehu lagwe. Tshwenyô e ka fo ba gôna ge morwa yo mongwe a ka dira bohoba.

5553 Bohoba ke bohuhudi bja go nyaka go ja o le moši.

Go na le bana ba bangwe ba boh ba. Ke ba we ba tha nyakego gore ba bangwe ba jê. Bana ba mohuta o we ba bitšwa di nja, ka baka la gore mpja a e na ngwanabô. Le ge e ka fiwa bja yô a bušwa ya fetša, yo anoga ngwanabô. Le ge e hoš e ta no budulêlla. Bana ba bangwe ba bjale ka gobane le ge ba ile ba fiwa kabêlô ya bona ba nyaka go anoga baratho.

2643

5554, Tša go leta thôgô ya monna. Ka moragô ga ho a abile lefa la gwe, tše dingwê di a šala. Tšona ke tša go leta thôgô ya gwe. Ge e le monna wa basadi ke moka mašaleđi a we ke ya moja lefa. Ge e le monna wa basadi mašaleđi a swanetš go abiwa, ka baka la gore basadi e be ba tshola ka moka ka go lekana. Dilo tše we di ka tha ke go tša abiwa ke diphiko tše mote. Tšona di l. bana yêna moja lefa. Monna o abaganya thoto ya gwe, abêla barwa ka baka la go khaola dithêlê. Ka moragô ga lehu la gwe, ge ba leloko oa khobakana be hwetšana di abilwê ke moka a gona modirô o mogolo.

5555 Bjale ka mašumu le barwa ba gwe ba ba oodi. O be a na le ba adi a ba bedi. Mosadi o mogolo e be e le ngwana Raganya. O be a na le barwa ba ba b di. Wa bo bedi e be e le ngwana Pôpêla, yêna o be a na le barwa ba ba raro. Gantši monna o fêla a okiwa ka lapeng le le nyana. O be a na le dikomo tše thaano tša go tiya thôgô ya gwe. Dipudi e be e le lesone la dipudi.

2664 5556 Mašumu a tēna ke bolwetši bja the huba. (Ntêrê.)
 Bolwetši bjo we a še bja go tēna motho. Motho a bōna a tene
 ke bjōna, o no ba a teba gore ke moka ke hwilê. O ile a okiwa
 ka lapeng la Ngwana Pōpêla. Monna a bōna gore lapa le legolo
 le na le mokhwa, ke moka a dira are abê thoto ya gwe a tha phela.
 O ile a fa morwa yo mogolo dikhomo tše pedi le dipudi tše tharo.
 Morwa wa lapa le lenyana a no fa khomo ya the thole le pudi ya
 thethole. Are go bona le di thoko eleng di ta šala di le
 tswalla. Tše di šetšego ke tša ka. Khomo ka e thii le apokê
 ka yōna.

5557 Dipolabolo gōui u ga baratho ba Mokona le Moraba.
 Are go bagolowane le a bōna ke lifile tša lena. Mabapi le
 baratho ba lena le swanctše go ba tšeiša basadi. O be a šetše
 a ba tšeišitše basadi. Ba ile ba dunelana le matsū a papagō
 bona. Mabapi le melana le mantšū a papagō bona. Mabapi
 le mafaledi, ge nka hwa le abêlō baratho ba lena. Ka moragō
 ga matsātši a the makae ke moka a hwa.

2645 5558 Khobakano ya ba leloko la Mašunu. Ka moragō ga
 thetšhila ba ile ba khobakana mabapi le thoto ya mohu. Ba
 ile ba khobakanya ke mokoma, ka baka la go nyaka go akaretša
 lefa ka moka ga lona. Le bitša ke nna ka baka la lefa la papa.
 O nyaka go dirang ka lefa. Ke ra gore bjala bja thetšhila bo
 nwelwe, ka baka le we ke dirōla gore le lena le bele tebō ka
 thoto ya mohu. A ba botša gore ke dikhomo tše thaano dinago
 le lesome la dipudi. Bjale a ka a šiya taōlo. O ile a
 dunêla gore a ka a išiya. Ba ile ba mo ganetša. Bjale banna
 ba thaeletša ba ganetši.

5559 Ba ganetši ba thaloša kabaganyo ya mohu. Go ile gwa
 thōna mmagwe mokona. Are ngwana ke waka o bolabola maaka.
 Papago bona o ile aba lefa la gwe pele ga gore phiri e morwale.
 Yēna o ile a mo fa dikhomo tše pedi le dipudi tše tharo.
 Moraba o mo file khomo le pudi. Mago Moraba o ile a dunêla,
 gammōgō le ngwana Thobetsane yo we a go ba a le gōna. Ba ve
 ba go the ke ba fiwa ke baratho. Fêla o ile a šiya lentšū

2646 go bona la gore ba šale ba tšeiše baratho basadi. Taba kholo nka ba a bolabola ka mašaledi.

5560 Kabaganyo ya mašaledi. Ka moragô ga dipolabolo tša bona, ba re bokaone ke go abaganya mašaledi. Mokona o ile a gana, a re, kabaganyo ya bo bedi e ka the ke ya dirêga, bjale ka ge ba re mohu o hwile abagantše. Bjale o bôna gore go swanetše go diriwa bjang ka mašaledi. Mašaledi a lebane nna. Ke ge ba šetše ba mmeile go ba moja lefa. Bjale ditaba di ile tša begêlwa b thologadi. Ba ile ba re di teb. ke lena banna, rena re basadi re tile ka dikhomo re ka the ke ra le êta pale.

5561 Mašaledi a swanetše go abêlwa baratho. Banna ba ile ba gopola, ba bôna gore khopolo ya moja lefa ka ya go nyak. lefa ka moka. Bjale ba re go yêna, ka mašaledi re swanetše go abêla baratho ba lena. Moja lefa a re ka moka ke bana ba ka ba ta bôna ke nna. Bjale o be o re bitšetša go tilo dirang. Ke be ke lebitšetša gore le te le okwe ôna mantšu a we a šetšego a boletšwe. Napa o fetše taba ka mašaledi, re nyaka go toga re kwile ka ôna. A re ke ta bôna gore nka dirang ka ôna moragô.

2647 A ba ka ba kwišiša go bôna mo we ga gwe.

5562 Nkadimeng ke yêna khadi e kholo ya mothopa o we. Banna ba re le a bôna ngwana o di a matepa, matepa a gwe ke ya bohuhudi bja go nyaka go ja lefa a le nnošei. Ke nosegare letšatši le a re šiya. Wena khadi o ke o lathêlê a go mantšu. Ke moka a re yo o bolabola maaka. Mohu o mo file wa gwe moabê, o bile o šille a mo tšeišitše mosadi. Ngwana yo ke ngwana wa khaitšedi ya ka. Ga na lehono leina la gwe ba mmitša gore ke mokonani. Ge dipolabolo tša gwe di ka dumellwa, ke moka lefa ka moka o ta le fetša ka le gano. Nna ke r. abanyang baratho. Le bona di ta ba di ba tswalla. Ba ta khôna go hwetsana basadi. Ke moka ke feditše.

5563 Ke noga o bolaya mala. Mokonani o ile a leka ka maata go ganetša rakhaui wa gwe. Banna ba re ka moka re kwana le mo we khadi e bolabotšego. Le bathologadi le bona ba ile ba dumelana le mantšu a we a go bolabola ke khadi. Mokonani a re go bôna gore ka moka ba kwana le kabaganyô, a re go bona

2648 dirang ke ta bôna mo ba ka dilaola. Go ngaletša ka polabolo ke go dumêla. A bolabole thelo. Ge o ka bolaya noga, o ta no bôna e tšeya lebaka le letelele e menckana. Go riale mo we ke gore e bolaya mala. Ke gore ke moka e hwilê.

5564 Ba ile ba abaganya baratho mašaleci. Moratho wa mokonani ba mo fa khono le pudi. Moratho wa moraba ba mofa pudi tše tharo. Lekhotheane la bo moraba ba mo fa pudi, ba re e thale yo nonyan. o ta mo tswalla. Pudi e ngwe ba ile ba e thaaba ke ya ba khobakani. Ge e le khono e ngwe ba ile ba boloka mohu ka yôna. Ka moragô ga mo ba ile nama ya pudi ke moka ba palakana. Ke moka go fedile.

5565 Mokonani o dutši nyanyaneng. Ke gore o noši a na motho yo we a ta ênago naê. Moratho ga mmôgô le mmagwe ba mo tšwile le malome wa gwe. O ile a leka go bina malopô mathotse a khaoga. O ile a leka ka maata go botša ba we ba ilego ba abêlwa, gore a le na moabê mo. Ba mmotša gore mašeilwane a khane go bedi. Goriale mo we ba mmotša gore o ta teiwa. Le yêna moratho wa gwe a mmotša bjale. Monna a leka go ya khorong. Ba khoro le bona ba mo sola. Ke moka a ba nyanyaneng. Ba ile ba feta le dikabêlô tša bona. Ke moka ke mafêlô a taba.

2649 5566 Lentšu la mohu le šadiwa moragô. Go the šale lentšu la mohu moragô ke go e pakêla madinabe. Mašunuu o ile mo a šupa mokona kabêlô ya gwe a inamefa fathe. Papagwe o ile a inamêla fathe ka baka la gore o mo šupile pelo ya gwe e be e na le thekhopi. (Lenhuto) thekhopi tha papagwe ke gore mmagwe o ba a tha mo thokomele bolwetšing bja gwe. Ka moragô ga lerobo le we la gwe, thoto ya go fiwa ke mohu papagwe ya hwa ka moka. Bo ngwanabô ba ile ba atêga tša ba tswalla. Moraba yêna khomo le pudi di ile tša tatša mašaka. Theema the re, kholwa ka the we o filwego. O be a tha kholwa ka kabêlô ya go fiwa ke papagwe a nyaka go dira bohuhudi.

5567 Kutô ya lefa. Go utiwa ga thoto ke kwano ya monna le yo we a mo ratago. Ke gore papago bona, o bôna ngwana wa moja lefa a the na molaô. Bjale ka goriale mo we a tha nyake go mo kokobatša bo ja lefeng bja gwe. O dira gore a tšane a

fisa dikhomo ka leina la yo we a nyakago gore a sale a dija.
Moja lefa yêna o ta no feta le boja lefa bja gwe.

2650 5568 Diphêthwa ke mohu a di tha kolwe. Bjale ka Ranokholo.
O be a na le mosadi ka o thii. Leina la gwe e le Thokhênê.
O ile a bêlêga barwa ba ba nê. Mâina a bona e be e le bo :
Maphikulugê, Khati, Mphekhe le Makalêla. Bjale mogolo wa bona
e be e le Maphikulugê. Ke yêna yo we a lebanego go ja lefa la
papagwe ka moragô ga mo a hwile. Bjale ngwana a ba le mokhwa
o mobe kidu. Mokhwa wa gwe e be e le wa go nyaka go ja a
utamile. Barathoba gwe a tha nyake a ka ba bôna. Fêla o be
a na le pelonkgo. Ge baratho ba ka thopola le bona ba mo kona,
ke moka yêna o wa kwata. Bjale ba motša gore wa bôna morifi
o tshela le gora, o bone o mongwe o tshela.

5569 Bana ba komana boloto bogoši ke go bopana. Ranokholo
a bôna gore bana ba gwe a ba kwane, ke moka a ba khobakanya.
A re go bona le dira bjang le gašana bjale ka lengata le le
thaugilego. Bana ba monna ge ba ta re ba agile ba ngathagana
thôgô ya tšîê. Baratho ba re, rena re a mo fa mogolo wa rena.
Bjale yêna mo a thopotše o wa re kona. Theena the tha ka gô-
dimu the šupa gore le bopanê. Ge le ile la bopana le ta khôna
2651 go ngathagana thôgô ya tšîê. Baratho ba ile ba kwa ka mokhwa
o we papago bona a ba lailego. Ditayô a tša ka tša têna ditebeng
tša mogolo.

5570 Ranokholo o be a na le dikhomo tše dintši tša bongaka.
Bjale a re go bôna mokhwa wa morwa wa gwe, a dira gore a ba ganye
barwa ba gwe a tha phela. O ile a fa Maphikulugê dikhomo tše
ntabe le dipudi tše thaano. A re go yêna ke yôna karolo ya go
e we ke go filego yôna. Khati a mo fa dikhomo tše nnê le
dipudi tše nnê. A re megopo ya lena a ya swanêla go lekana.
Wena ke ôna mogopo wa go o we ke go fago. Seedi ke yôna e
we e gudišago mogopo. Mphekhe a fiwa dikhomo tše pedi le dipudi
tše tharo. O di thokomêle ngwanaka di ta go tsealla. Makalêla
a mo fa leboyana la khomo le bo matheruwaneng ba ba bedi ba

ba bedi ba diputšany na. A re go yêna ngwanaka wa the ke wa o kwa bothoko, ke wina yo monyana le wena ke go fa tše dinyana. Di ta go phelêla wa nwa mafsi. Mafsi ge a le ka khamelong o ka the ke wa bala.

2652 5571 Ramokholo o wabagantše barwa ba gwe 13 ya dikhomo le 14 ya dipudi. Bjale ka šakeng gwa šala masome a mabedi le dikhomo tše ntabe dinago le masome a mabedi a dipudi. A re go bona thoto e ya go šala ke nyaka go lefa melato ya ka ka yôna. Mašaledi a mo ke lefile melato yaka a ta leta thôgô yaka.

5572 Ramokholo a palakanya lefa la gwe ka go tšama a fiša ka leina la Makalêla. Ka tšatši le la a go ba abaganya ba ile ba mo thêga ge a fiwa dilo tša go the thamatšege. Fêla apagwe a mmotša gore wa the ke wa kwa bothoko. A mmotša ka thephiring gore dikhomo tše we ke tšanago ke di fiša ke tša go. Ka moragô ga lehu laka, le wena o tšee tša g o tšane o fiša ga na kowa ke tšaniwego ke fiša. Ke khakantšhang ya gore bo ngwaneno ba the ke ba teba. Ka moragô a mo ruta le bongaka. Ka moragô ga dilemo di the di kae ke moka a hwa.

2653 5573 Makalêla o ile a uta lefa la go fišwa ka baka la tačlô ya mohu. Ka moragô ga lehu la mokhal bje ba leloko ba khobakana mabapi le thoto ya mohu. Ba ile ba nyaka go teba ka thoto ka moka ga yôna. Ba hwetšana bana ka moka ba the tebe thelo, ba teba fêla tše we ba ilego ba fiwa tšona. Le marašana a tše we di ilego tša šala mo a lefa melato ya gwe. Mothomongwe moratho wa rena o wa teba ka gobane o be a fêla a thepela naê. A re nna a ntšhupa thelo.

5574 Maphikulugê a dula marašana gôdimu. Bjale go ka boniwa fêla ka marašana, a we a ilego a šiya ke mohu. Mogolo wa bona a re go banna le nyaka go a bôna la dirang ka ôna ? Re nyaka go le abêla ôna. Baratho ba ka ka moka o ba file kabêlô ya bona Mašalela a we ke maforo, ke gore a ta šala a leta khoro. Banna ba ile ba mo kwa gammôgô le baratho. Gona le dikhomo tše we a ilego a tšama a di fiša, mo a re fora a re

o lefa melato ka tšona. Ke tšona tše we di ka nyakiwago.
Ba re ke wena yo mogolo, ka goriale mo we ke wena yo we o swanetše-
go go tšama o di nyakêla. O ta re botša mo o di hwetšana.

2654 5575 Makalêla o ile a tšama a ba komrtša gore ba the ke ba
mo šupa bjale ka ge papa a ile a le botša. O ile ka moragô ga
mo a o kwa mantšu a mogolo. Ka moragô ga mo a bolabotše, ba
ba itše a tšamô a nyakêla, ke moka a tšoma go tšama a tšona mo
we dikhomo di ilego tša tšona. Ba tšama ba mnotša gore a re
tebe ge papago a ile a beya khomo goba dikhomo fa. Khane o
ile a go botša gore o re fišitše khomo go ba dikhomo tše kae.
O ile a šitwa go ba araba. Ke moka a šitwa go šala dikhomo
moragô, ka baka la go thoka tebê.

5576 Maphikulugê a ja lefa la gwe gammôgô le mašaledi. Ka
moragô ga mo a šitilwe ke go hwatšan dikhomo tša mafiša, ke
moka a thôma go bolaya dikhomo tša gwe. O ile a ba khošana
ngwaga. Go be go lewa nama ya khomo le ya dipudi. Ka moragô
ga mo tše la tša gwe difedile ke moka a thôma mašaledi.
Baratho a ba fe moaêê wa bona mo a bolaile khomo goba pudi.
O re le bona ba na le tša bona. A ba ka ba mo šala moragô.
Mo we ba ilego ba laka go mnotša, ke ge a ija mašaledi. Ba
bôna a tha ba tholomele ke moka ba mohomolêla.

5577 Seedi a ya ka ya ba gona go Maphikulugê. O ile a
bolaya dikhomo tše pedi a kôna bo ngwanabô nama. Bjale ba
belaêla, ka dipelaôlô tša bona badina ba tšona ka gare. Marasana
a we a mašaledi ka moka ga ôna a ile a hwa a latêla mong wa ôna.
Bogoši bja gwe bja hwa.

2655 5578 Makalêla a ba fitiša ka moka ka bohumi. Kabêlo ya
gwe ya tswala ka mokhwa o o makatšago. Ka moragô ga mo a bôna
gore ke tše dintši, ke moka a tšama a fiša ka mokhwa ola mohu a
go mo laella ka ôna. Mogolo o ile a mo thoya, ke moka Makalêla
a tšwa ka moteng. A thôma go khobakanya dikhomo tša gwe.
Monna yo we o ba a tha lekane le mo ho ka leruô mo nageng ya
gešu. Ke thato ya mohu ya go mo gšiša. Ke moka bagolwane

ba ba ba banyana pele ga gwe. Mogolo wa bona yêna a napa a ba moditsana wa mafellô. Mafellô a taba.

5579 Masete o ile aba lefa la gwe ka go gopola gore bana ba ka šala ba bakana. Mosadi wa gwe e be ba re ke Mofêfa. O be a na le barwa ba bararo. Morwa yo mogolo e be e le Modise, wa go latšela yêna e le Thefate le lekhothwana la bona ba re ke Itsoetsodi. O be a na le thari ya bathankana fêla. Ke ka khopolo ya papagô bona fêla mo abanya thoto ya gwe. Thoto e we ya gwe o e hwetšane ka mmeta. O ba a na le dikhomo tše ntabe fêla. O ile a fa yo mongwe le yo mongwe khomo ya tshadi, a ba botšaga re dita le tswalla. Bjale a re khomo tše pedi ke tša magô lena. Khomo e ngwe le ta apoloka ka yêna. Ge e le mabêlê a ka ke mothahu. Lerunu la note leona le tibiwa ke mang le mang ke la mogolo wa lena.

5580 Masete a rwala ka phiri. Ka moragô ga ngwaga ke moka phiri ya morwala. Ka moragô ga melaô ya lehu, ba leloko ba hwetšana gore mohu o šille abilê lefa la gwe. Bana ka moka ba ile ba kholwa ka lefa la go fiwa ke papago bona. Batho a ba ka ba ba ba tha tswenyega. Bana ba mokhalabje yo we ba ile ba kwana kudu. Ka baka la gore yo mongwe mo a le a thaeliwa go nyala mosadi, ba mothikiša ba mo nyalla. Mafelo a taba.

Temana ya 2 : Lentšú la mohu le khethegilê.

5581 Lentšú la mohu a le lathiwi. Bjale ka ge bagologolo ba šille theema tha gore lentšú la mohu a le nyatšiwí. Le ge a hwilê mo we a ilego, a bolabola go no šala o diraga. Ge gôna le ka lathiwi, ka moka ba ta no bôna dilo tša bona di tha thepele ka molaô. Ke gobane le yêna o wa ba thalošetša pele ga gore a hwô. Ba ba botšaga gore ge le ka šala la the dirê ka mokhwa o we ke le butšitšego ka gôna, ka moka thoto ya ka ta ntšahala moragô ka lobane môya waka o ka the ke wa robala.

5582 Ke taba ya the thoto kudu go nyatša lentšú la mohu. Mohu a bolabola o bolabotše, lemong a the gôna. Le ge bana ba

metheng e no ba re motho a hwa o hwilō a ka the thatsoga. Ke nnete tsogō yōna a e gona fēla moya wa gwe o ka the ke wa robala. Gwa ba kaone kudu ge o ka gan tšana le yēna ong mohu a tha bolabola ka noši, ka gobane mothomong o ta go kwōla. Mōya wa mohu a ona mogau, mogau wa ōna ke go rapōla. Gōna o ta go tswarōla.

5583 Ditaola le ditolo. Dilo tše ke marapō a dilo tše dihwilego ke a dikhudu le dipōtē. Ba ntšha ditaola tša tšona di tha phela ke moka ba di lethetša tša tsanaya. Ke mo we ba re go dikgōna go laola. Bjale ditaola di bolabola dilo tše we di tha boniwego ka mathō. Dipelaēlō tša bahu di a di utulla gammōgō le malwetši a we a cha tibiwigo. Le ge motho a ile a nyatša lentšu la mohu.

2658

5584 (1) (a) Mafotha o ile a hwa a na le mote o mogolo le dikhomo tše dintši. Pele ga gore a hwē, o ile aba lefala gwe. O ile a bitša banna ba gabō. Ba ile ba khobakana. Bjale a re go bona le bitšitše ke nna ka baka la mote o waka gammōgō le lefa laka. Mote waka ke o mogolo kudu, ka baka le we ke re le kweng tha ka ganong gaka mabapi le thoto ya ka. Mohwa pele ga tibiwi le mohwa moragō. Yo we a ta šalago a phela o ta anēga. Ke le bitšetša gore le t le bōnē mo ke abaganya lefa laka barwa baka gammōgō le go le šupa yo we a ta go šala a tswere mote o. Ka moka ga bona ba ile ba dumōla.

2659

5585 Mafotha o wabēla basadi ba gwe thoto ya gwe. Mna o ile a bēlēga bathankana fēla. Baratho ba ka ka moka ke ile ka ba tšeiša basadi. Bjale mong ngwana yo we a swanetšego go ba moja lefa a gōna. Lapa le legolo le ile la ba le madimabe ka baka la go bēlēga ba e hwa. Gare ga bana baka ka moka a ke bone yo we a ka šalago a tšwere mošaša o. Ngwana wa moratho wa ka a šalē a tswere mošaša o. Ge le ka the ke la šala la dira bjale, mote ka moka o ta thubēga. Go fedilē mo we bjale ke ya sokologa.

5586 A sokologa aba thoto ya gwe. Bjale ka ge ke tahlušitše gore ke na le mote o mogolo, thoto ke abēla basadi. Ke nto kholo ya mošate, e re ditšhikhidi ya re mafene. Ke riale ka gobane ka

gare ga mote go na le baopa le bona ba ntsolêla. O ile a ba bitša ka maina a bona ba ta ba khobakana khorong. Maphefô, Mokhatšo, Ngwana Lewele, Mmakapela (Mokhati) Thelepe tha malome, (Leraga) Makoše, Ngwana Thobetsane, Madimabe, Masenkêlê, Madirê le mpjaafê. Ka moka ke basadi ba gwe. Ba bangwe ba na le barwa ba bona, ba bangwe ke baopa. Ke mo we le kwago ke re nto kholo ya mošate.

2660 5587 Mafotha e be e le ngaka a na le dikhomo tše dintši. O ile a leka ka maata gore o wa dipona ka go tšeya basadi, a ka a dira thelo di ile tša tšwêla pele le go tswala. Ke le abaganya thot yaka ka gobane le ka šala le jana ka baka la yôna. Mothoka moredi ke madimabe a gwe. Ba we ba na go le baredi, dikhomo tša go tšwa baredi ba bona a ke dilaole, di ta laola ke bona batswadi ba baredi.

5588 Mong dikhomo tša go tiya thôgô ya Mafotha e be e le 35 masome a mararo di nago le khomo tše thaano. O ile abêla lapa le lengwe dikhomo tše tharo. Mong basadi ba mokhalabje yo we ke ntabe. Bjale basadi ba we ba thôma go belaêla. Maphefô, Makhatšo Ngwana Lewele, Makoše, Ngwana Thobetsane le Madimabe. Pelaêlô ya bona ya ba ya gore re lekana le bo thempha fêla bjang. Ka nnete le banna ba we ba go ba ba le gôna ba ile ba êma le basadi. Le yêna mong wa thoto a gôna gore ge a ka fo dira ka manganga, go ka the ke gwa loka. Ka baka la gore ba ka šala ba elwa. A dira gore bo thempha fêla ba hwatšane tše pedi. Mong basadi ba gwe tše nnê. Mo we ba ile ba kwana naê.

2661 5589 Dikhomo tše a di abilego ya ba 34. Ka šakeng gwa šala khomo. A bôna ga bote gore dikhomo di feletše. Ke moka a tšama a gapa tše dingwe tše we ba ilego ba ntšha mo alafilê balwetši. Go kwagala gore o ile a gapa dikhomo tše thaano. Ge di hwetšana e la ya go šala e eme ka šakeng ya ba dikhomo tše ntabe. tšeya khomo tše pedi a di fa motogolo wa gwe. A re go bona le a teba le letše ke yêna. A tšeya khomo ya the tholê a e fa ngwana wa moratho wa gwe. A re ke ngwana wa moratho waka, ke mofile ke moabê wa gwe. A gwe ka gwa ba le motho go bolubolago. Ba ile ba re mokhêba ka pele o khweba ga gwe.

Ser 901

5590 Mafotha a hwa a abile lefa la gwe. Ka moragô ga dikhwedi di the di kae ke moka a hwa. O hwilê a síllê dikhomo tše tharo tša go lefa thôgô ya gwe. Bjale ba ile ba mmoloka ka khomo. Khomo ya bo beđi e ile ya ba ya thobošo. Bjale ka ge ba leloko ba ile ba ba gôna mothang abago thoto ya gwe, a ba ka ba nyaka go ba ba tha butšiša. Ba ile ba palakana.

5591 Tšhópô ya molebendi wa taweng. Taweng ke gore mote wa go hwêla kē monna gwa šala basadi le barwa. Bjale ka meriri ya mafellô, go pherékanyiwa melaô ka gobane thellô the fedilê. Pele ga gore ba tšhê modirong wa bjala bja moriri ya mafellô, ba dira gore go šupiwê molebendi ka gobane le baka le lengwe la go boya ba ka the ke ba le bôna. Ka metha taba e thômêga thopeng e khônê., e kwa ke baditšhaba.

2662 5592 Ba ile ba ya thopeng. Diphapanô tša ba gôna. Rangwana wa monu, a bošabola fêla pelo ya gwe e na le lehuto. Le bitša ke nna ka baka la go thoka mong wa mote. Khoši ya toga ngwe e ya šala. Re hwetše ke mong wa rena, bjale go nyakêga yo we a ta go re phumulá megôkhô. Banna ba re o the ke wa e tira khakantšhane Mohu o šille a bolabotše ka moka re gona. A re mo ki hwile Maranrane a šale a tswere mote o wa ka. A a re ka šala mo we moragô. Ba ile ba re ke tswanêl ya gor re go šale moragô. A re tha nyaka go bolabola e le gore lentša la nohu le gôna. Ba bošla ba ya ba šupa Maranrane go ba molebendi wa mote o we. Ke moka taba ya fêla e ta mo we. Batho ba palakana.

2.

S. (6) : 2 : Ditaba di ile tša ba khakantšhane.

2663 5593 Rangwane wa Maranrane o ile a di gakantšha ka tšatši le la la tšhupô ya molebendi wa mote. Khopolo ya gwe e be e nyaka go ba yêna mong molebendi. A ka a kwana le Maranrane. Ka baka le we barwa ba mohu le bona b. êma naê. Ba re lapa a le ji le ngwe. Goriale mo we ke gore o swanetše go lebella la go šiya ke papagwe.

5594 Marantane a tšwa ka tha mafuri. Ka moragô ga le toboko le we, a bôna gore mafellô o ta lopa ka thôgô. Ke moka a re go

bōna, le nna ka duma go ba mo tulong e, ke dumetše fēla ka baka la lentšú la mohu. Bjale gonego bjale, nna ke tha le tšhurugēla. Ke nyaka go bōna va ka mmoto ka dula. Fēla ke nyaka go toga le khomo e la ramogolo a ilego a mpha yōna pele ga gore a re šiš. Papago le yēna o hwilē a na le lešaka, o ile a fa mang wa rena khomo. A re go bona, šalang le di bōna ge e le nna di ntšhitilē. Ke moka a tšwa ka moteng, a ya a dula mmotong wa Mabotana.

2664 5595 Maruping a kwa ga bote gore ba ganetše Maranrane go gapa khomo ya go fiwa ke mohu. Ke motogolo yo la a go fiwa dikhomo tše pedi. Le yēna a ya go gapa tša gwe dikhomo. A fitha a ba dunedišana. Ka moragō ga maduma le go butšišana magane, ke moka a ba botša gore ke latilē manamane a la ka go fa ke mohu. Ba mmotša gore o morwa mang. Ke nna motogolo wa mohu. Ba re go yēna thepela makhutšwi o khutša. Rena a re tebe ona le manamane mo.

5596 Maruping o ile a toga a lebelotše gōdimu a tšahba gore meōkhō e ka falla. A fitha gae a botša mmagwe gore ba tšo gana le khomo e la ka go fa ke malome. O ile a gona le morwa wa gwe go nyaka go kwa gore ba gana nayō ka lefe. Ke tile mo ka baka la go kwa yo morwa wa ka a re lena le gana le dikhomo tše we mohu a go fa yo ngwanaka. Bjale ke tilo o kwa ga bote gore ke mnete le gana natšo. Ba re go yēna rakhadi, o wa tswenya le wena o na le monna, monna wa go a ka the ke a re fa dikhomo tša gwe. O ta di fa barwa ba gwe, a gona le motho ka o thii yo we a ka ba šalago moragō.

2665 5597 Khadi e ile ya toga e lla thello tha lehu. Batho ba khaufsi le mote o we ba ile bamakala. O ile a re le bolaile khaitsedi ya ka le nyaka gošala le tepeka ka thoto ya gwe. Le re go goja mollō o nye magala le ōrē. Mohu nka be a nkwa thoto ya gwe ka moka a e bitše. Batswadi ba barwa ba r o bona khadi a e falatše megōkhō e a ile. Mo feng dikhomo tše we, a fa ke lena, o file ke khaitsedi ya gwe. Barwa a ba ka ba nyaka go kwa dipola-bolo tša batswadi. Ba re go bona ka moswana le ta tšeya bothōla la beya. Khaitho ke lena le the tholago ka noši.

5598 Mote wa thubêga le leruô la falla. Ka moragô ga dikhwedi di the dikae, môya wa mohu wa the ke wa rôbala. Likhomo tše la a go ba a file khadi le ngwana wa moratho wa gwe tša hwa. Ka moragô ga mo we, tša yo we mogolo wa gôna tša fofôla ka leweng ka moka ga tšona. Boloi bja tēna ka gare ga mote. Mong wa tšôna o ile a re ba diyo gapeletša. Ke yēna moka moja lefa, yo we leina la gwe ba šarašara ka gare ga mote.

5599 Ba ya ngakeng, tša boya le badimu. Ba bôna gore mote ka moka a o tha na kwano. Ka moragô ga mo we go ta tēna boloi. Ba rfa gore ka melono re ta ba ra bolayana, ta ba kholo re swanetše go tšwa re tšaneng, re o kwa gore ke ba fe ba we ba gapeletšitšego dikhomo. Ba ile ba tšwa ka moka ka mote wa bona. Ngaka ya ba botša gore moloi a gôna. Lena ka noši a le nyake mothahu wa papago lena. Lebaka ke nyatšo, le nyatitše lentšu la mohu. Lefa la go šiya ke yēna ka moka ga lona o nyaka gore le mo šale moragô. Molato ke o no we fêla. Gore ke nnete o thomile ka dikhomo tše a go ba a file ba bangwe, tše we le ilego la gana mo ba gapa. Bjale mohu o re nthatana ya mašabôle khane e la e letše nang.

5600 Re ka dira bjang gore re leballwê. Ba butšiša ngaka. Ngaka a e khone go bolabola ka bo yôna. O ile a goma a tšhêla ditaola. Bjale a re ditaola di re le swanetše go fa batho ba la dikhomo tše la mohu a go ba fa. Ba re dikhomo di hwilê. A re thapêlô ke yôna e we e fetšago ditaba. Le ge e the tšôna, lena le swanetše go fo rapêla ka tše dingwê ke gôna di thibile tše la. Ga ba di amogetše le ntšhe khomo e ntso ya tšhupja khadi yo phasa lebiteng la mohu.

5601 Ba hwetšana ditotototo tša dikhomo. Ge ba boêla gae ba hwetšana dikhomo di hwilê ka buntši. Bônang sikhomo di hwilê ka moka. Bjale baloi ba la re ta ya re ba rapêla kang. Ngaka a ya khôna go laola. Nkabe e tiê moloi. Bônang thoto ka moka e hwilê bjale ba re ke mohu, moju a gwa o hwilê bjale ba re ke a tsoga. O ile a goma a dira mpherefere. Banna ba kilo tše ya ke a mokhala, a fo tšwêla pele le go rabula.

2667 5602 Mote wa thubêga ka bogare. Yo mogolo a ba le ditôpô moteng mote ka moka o wa thubêga ka bogare. aphefô o ile a hwa pele ga ditôpô. Ke gore ka pela ka moragô ga lehu la monna a hwa. Ba re o ile go gotsetša monna mollô. Mokhatšo le yêna a hwa, a fapana le ditshela, di setše di thomilê. Mokhatšo e be e le mmago Morabudi. Ka moragô ga lehu la mmagwe a napa a tuka mollô. Ba bôna gore khotello ba ka the ke ba e khôna, ke ge b a palakana moteng. Go ile gwa thoma makôse a ya dula Pôpôtwê. Madinabe a ya a dula Mangonyane. Ngwana Lewelê le Mathenkâlê le Ngwana Thobetšane ba ya ba dula letading. Mokhati le apjaafe ba ya ba dula mmotong wa Photwanang. Madirê a ya a dula khaufsi le Maranrane. Leraga a ya a dula khubetswane. Ke moka a sala a dutši le mosadi fêla.

2668 5603 Batlo ba thôna go gopola lentšu la mohu. Morabudi o ile a sala a dutši nyanyaneng. Ba le ba šana maribaneng. Maribaneng ke gore ba mo leballa ka go thapetša ba eme kholê le yêna. O thapetša ke ba we ba go ba ba mmotša gore o bolabola mmete. Lehono ba bôna gore o fetugilê the taêla a ba tha na taba naê. Ke mo we le yêna a go kholwa gore lentšu la mohu a le nyatsiwi Mo we mohu a go šiya a go bolabotše ka moka ga gôna go ile gwa phêthêga.

5604 Phašuku o ile a aba thoto ya gwe pele ga gore a hwê. O be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke a :- Manku le Malehu. Manku ke yêna the tina mollô. O ile a tswala Khapana. Le ngwana ka o thii wa mosetsana Matsopi. O be a no ba le bana ba we ba bedi fêla. Malehu a tswala barwa ba ba raro, le mosetsana. Morwa wa Malehu e be e le Malakare.

5605 Barwa ba Phašuku e be ba tha thamatsaga. Bedi ga bona e be e le maubaub. Ke gor ditaêla. Ba be ba khôga lebake kudu¹ Bjale papagô bona a leka ka maata go ba khala. Le ga go le bjale a ba ka ba o kwa khalô ya papagô bona. O ile a ba thobôga bedi ga bona. A tshapa ngwana wa Malehu yo a lumileng thetse tha Malakare. O be a mo tshepile ka gobane yêna o thalifile. Phôšô ngwana yo we wa go tshepiwa a hwa pele ga papagwe. Lina la gwe e be ba re ke Maphikulugê. Bjale moratho wa gwe

2669 e be e thule the gatêla. Yo we leina la gwe ba rego ke Nkakale.

5606 Phasuku o be a gudilê. Bjale ka goriale mo we o nyaka go laêla barwa ba gwe ga mōgō le go ba abaganya lefa. Ka mo tharing ya basetsana e be ba thalifilê. Ka go bōna gore banu ba bathankana ke mafafara, a bōna gore ge a ka hwa a thešū abanya, thoto ya gwe e ta šala ya lôba. O be a na le thoto e ntši, ya go rekiwa ka mathebō. Modinau o nkonnê pēpō. Nkabe go taêlê basetsana bathankana ba thalefê. A bōna gore bokuone ke gore a khobakanye ba leloko, ba te ba bōnê le go kwa.

5607 O ile aba lefa la gwe ba leloko ba khobakane. Ka moragō ga khopolo ya gore ba leloko ba khobakane, o ile a ba bitša ba-khobakana. Le bitša ke nna ka baka la thoto e ya ka. La tšatši a ka ke bōna e ke a khaufsi a gore ke hudugê. Bjale ke lebeletše bana ba ka, ka moka ga bona ke no bōna e le bo montho le mothako. Ke gore ba swana ka botaela. Le g. go le bjale bo montho le mothako ke maai a ka le a mosadi a dirilšgo gore re bēlêgê digōlê tša mohuta o. Ke nyaka go ba abêla thoto ya ka ke tha phela. Ngwana yo
2670 we a šalago a thinya kabêlō ya gwe molato a še waka. Banna ba ile ba dumelana le mantšu a mokhalabjê.

5608 Bana le baredi gamōgō le bo mmagō bona ba bitšwa. Ka moragō ga mo ba tilê, a ba homotša ka moka. Le a mpōna, e fula e ukametše leōpê. Lesome la dikhomo ke difa Khapana. O swanetše go tšeya mosadi ka tšona. Lesome la dikhomo ke di fa Malakare. Le tšōna a ê a tšee mosadi ka tšona. Bjale gona le ngwana wa go akariwa, yêna ke mo fa namane ya the tholê. O ta gola a e diša e ta mo tswalla. Dikhomo tše pedi ke di fa Matawa. Baredi ba we ba ka ke mothahu waka ke lefilê ôna. Ke gore ge ke hwilê le ta šala le nkhopola ka ôna.

5609 A fa Saai Moabe wa dikhomo tše tharo. Pele ga gore a mo fê moabe o we, o ile a re go banna ba leloko la gabo, bjale ko le thiba ditêbê. Ke b labola ka goriale ka baka la gore motho yo we ko no fago moabe a še wa leloko la gešū. Pele ga go mo fa, ke swanetše go le thalošetša. Mašemo aka go leina yêna ka dipholo tša ka. Dikhone ke yêna yo we a rwallgo. Dīlong ka moka ke yêna yo we a ntušang.

2671 Ke lebaka le we le yêna ke no fang noabê. Ka ôna o ta nkhopola.

5610 Phašuku a hwa. Ka moragô ga dikhwedinyana ke moka a hwa. O ile a hwa a abili dikhomo tše di lekanago masome a mabedi a nago le metšo e mabalaakokotwana. (28). Bjale tša go šala di leta thôgô ya gwe e be e le dikhomo tše thaano. Bjale ba ile ba nophutha ka khomo. Ka moragô ba thoboša bana ba gwe ka khomo. Gwa šala dikhomo tše tharo. Ka tsatši le ba tilo šupa moja lefa, ba thaaba e ngwe khomo. Go ile gwa šala dikhomo tše pedi. Dikhomotše we ba ile ba di fa batholagadi.

5611 O ba a na le thešego tha gwe tha mabêlê. Mabêlê le ôna a bitšywa mothahu. Ba ile ba a šumiša go fagêla batho ba we ba tago thelong. Mbjala a teriri ba ile ba dira ka ôna. Bjale a go šala ba abagana ka ôna. Bareciš le bona ba ile ba hwetšana moabê wa mabêlê. Molaô bareciš ba fo hwetšana moabê wa mabêlê, fêla. Bjale yo o ile a fa le bareci ba gwe. Dithapô ka moka di ile tša fiwa moja lefa khapana. Gwa ka gwa ba le motho le ka o thii yo wa a ilego a belaêla ka mokhwa o we mohu a ilego aba ka ôna. Taba ya bona yo fêla ka tumelano ya bona le lentšu la mohu.

Temana ya 3 : Lentšu la mohu le a lathwiwa, ka nabaka a nanwe.

5612 Ge ditašitša mohu di tha ka tša phethiwa, diphapano di ba gôna magarng ga ba we bana ba mohu. Diphapanô di baka dikomani. Ka moragô ga dikomani ke moka ke ntwa. Mothomong taba e ya ba ya išwi khorong. Fêla ge bothatse bo ka ba gôna bja gore mohu o ile a šiya tašlô. Ba khoro ba šala lentšu la mohu moragô. Diphapano di ta ba dithaga ka bakeng la thoto ya mohu. Maaka a ke a fenya nnete.

5613 Go e tebadiša lentšu la mohu ke go e pitšetša bo maumabe. Mohu yêna ka noši o bolabotše a tha phela. Bjale ka gobane o hwilê, lentšu la gwe la lathwiwa bjale ka ge le yêna a lathilwê, ke phôšô. Moja wa gwe o ta belaêla. Le ge motho wa ka khakala a ka no bolabola gore o be a o kwa a fapane thôgô a tha tebe the we a go ba a the bolabola. Mafellô ba ta bôna gore o be a the teba, ka gobane a gona le the we the ta ba lokêlago.

Ser 901

2673

5614(a) Bjale ka Mabjale. Mokhalabje yo we o be ana le basadi ba bararo. Wa pele Mahudu, wa bo bedi mpja le Thethepe wa bpraro. Wa pele o ile a ba le thari ya banenyana. Mothankana o ile a ba gôna ba're ke Mmaeng. Wa bobedi a ile a ba le thari ya bathankana. Maina a bona Masoke, Marunthwane le Dikolane. Mosadi wa mokokotêlo o ile a ba le ngwana wa mothankana. Leina la gwe ba re ke Pjafale. O be a theû a ênê go bêtêga, go badiwa fêla ngwana ka o thii ka gobane mokhalabje o ile a thagiša ditaba tša gwe e thale ka o thii. Mmaeng ke yêna moja lefa wa mote o we. Bjale a tšna ke bolwetši bja mokotogane. Ke gore bolwetši bja go hwa a tsoga.

5615 Masoke o be a khanya ka molomo. Ge mokhalabje a fokôla, ke moka o tšama a b labola ka matheko gore bo a hwa. Le go ya a tsošetša mokhalabje a thae, a re o ta ya mothang a hwile a yo mmoloka. Lehu fa la maragô a lebole lehufa go bôla la ntwana. Ka gobane ba re balwi ke ba ratani. Mokhalabje o ile a re go beka Thethepe Masoke a dula naê. Ka moragô mokhalabje a mo anoga. Ka lona le baka le we ke mpja le phiri. O khanêla gore a hwê, a šale a dutši le mosadi le go ja lefa.

2674

5616 Mabjale aba lefa le gwe a tha phela. O ile a bitša ba ga bô ba khobakana. O be a tene ke the huba tha ntêrê. A re go bona ke bôna gore matsatši a ka a batanetše a go latela bane ba šetšego ba re togetše. Bjale ke nyaka go aba thoto ya ka. Ngwana wa ka yo mogolo a phele ga bote. Ka baka le we ke bôna gore ba ka šala ba mo thalefetša. Masoke ke mo tšeišitše mosadi, ka baka le we a ke nyake gore a ba a tha hwetšana moabê, ka gobane a mpone gore ke nna papagwe. Le gona o akêla mo ke hwilê. O ile a fa baratho ba Masoke dikhomo tše mabala-a-kokotwana. Ke gore Marunthwane tše nnê. Dikolane le yêna tše nnê. Bjafale a mo fa tše thaano. Mmaeng a mo fa tše ntabe. Ke ôna moabê wa bona ba ta tšeya basadi kaôna.

5617 Ka šakeng go šetše dikhomo tše nkokotwana. (9)Dikhomo tše ve di ta ba di mphêpa, ka gobane le a teba gore khomo ya the-gôlê a e hwe ka pela. Fêla mo nka hwa le ta mpoloka ka e ngwe.

SM

Bjale tše we di šalago le ta di fa Mmaeng. Khomo ya tshaadi e gôna

2675 ba re ke bogulatadi le le e fê Nkwane. Le šale le dirê ka mokhwa o we ke bolabotšego ka ōna. Ke moka ke tšōna dipolabolo tše we ka go ba ke le bitšetša tšōna. Ba ile ba re aowa re di kwile, fêla phōšo[^]ke ya go the fê Masoke wa gwe moabê.

5618 Masoke ke a monyaka bjale yēna ka noši o wa nyēnya. Ge motho o ka re o mo nyaka a go n. ēnya, ke gore o nyēnya le tha diateng tša go. Motho a ba rake ka molaō e ke nka be a the gona ga na mo. Mathō aka a [^] tetše ka megōkhō mo ke re ke a mo lebella. Batho a ba thoe motho ka moka ga bona, ba bangwe ba ta ba mpotša dipolabolo tša gwe. Ka tšatši le lengwe ke ba tantše, a tha anēga. Ka ga yēna a ke nyake go kwa.

5619 Lehu la Mabjale. Ka moragō ga matšatši a the makae ke moka a hwa. Ke nets o bile a no hwa Masoke a tha nyake le go gata ka mo we lapeng la molwetši a tha e. Bjale ba boloka mohu mo we a go ba botša gore ba mmolokē gōna. O ile a ba botša gore le the ke la nkiša lebiteng la pupa, le mpolone ka gare ga lešaka, ke nyaka gore lebita la ka le binšlwē ke methala ya dikhomo. Ba ile ba mmoloka ka gare ga lešaka ka yōnakhomo e la a gore le mpolokē ka yōna.

2676

5620(b) Masoke a belašla moabê. Ka moragō ga bjala bja thetšhila, a re go bona le nna ke nyaka waka moabê. Ba ile ba mmotša gore letšatši le, a še lona la go nyaka moabê bjale ka ge le le mo phifalong. Monna a ka a nyaka go kwišiša. Le ga go le bjale ba ile ba mo thibēla. Ba be ba tha nyake gokwa thclo ka mothahu le dithapō tša mohu. Ba tha nyaka go lla thello tha mohu, ka moragō ga mo thello the fedilē, ke gōna mo we ba ka nyakago go taba ka mothahu le dithapō tša mohu. Taba e ile ya boetšwa moragō le yēna a kwa.

5621 Phiyo téa tou a di phathagane. Ba ile ba dira bjala bja meriri ya ma fellō. Ke gore ka lona letšatši le we mo go khōnēga ke lona letšatši le we ba swanetšego go šu a noja lefa le go bolabola ka thoto ya mohu. Bjale a ba ka ba šala moragō ga taba e we. Masoke a re le the ke la tēna dinong pele ga gore go bolwabolwē taba e la. Ba ka ba nyaka go thwa ba bolabola naē. Ba ile ba fo no thabēla theema the tah ka gōdimu. Ba phetha modirō wa bjala. Ka moragō ga

2677 mo we ke moka ba nwa bjala.

5622 Ka moswana ba tsoga ba bolabola ditaba tša note. Ba ile ba ba botša pele ga gore ba tšnê bjaleng, ba re lehono modirô ke wa go nwa bjala, ka moswana la the ke la tsoga le palakana, re nyaka go tsoga re bolabola ditaba tša note o. Ba ile ba tsoga ba dula ba letêla go kwa ditaba. Mokobati ke morwa rragwe mohu. Nna ke dula khole ka kowa thefôrwana, le ka bolabola ke nyaka goba ke tšhaba letšatši. Ka moka ga bona ba ile ba khobakana ka lapeng la lahodu. Ke moleô wa gore ba bolabolê ka lapeng bjale ka ge e le taba ya lapa.

2678 5623 Mauêlê a thaloša ditaba ka moka. Ke yêna moratho wa mohu. A gona taba e e tswenyago ka gobane mohu o šille a phethilê. Pele ke ta bolabola ka mong the phumula megôkhô, ke gore moja lefa ke Mnaeng. Mang le mang o wa mo teba. Ka moka ga bona ba ile ba re thobêla. Bjale mabapi le thoto ya gwe o ile a ba baganya yêna mong a tha buiša môya. O ile a dira taba e we ga re ga rena gamnôgô le bona barwa ba gwe. Taba e a go e bolabola o ile a re Masoke le the ke la mo fa thelo bjale ka ge nna ke tha mo fe moabê. Moabê wa gwe ke mosadi. Banna ba ile ba likiša go tentšha lentšu la gore ke phôšô ge yêna a tha hertšane moabê. O ile a napa a ba ganêla. Ke moka ka mo a re mašaledi ka moka a swanetše go ba a moja lefa. Ke moka ke mo we re ile o ra bôna le go kwa ka gôna.

5624 Ba we ba go ba ba le gôna ba ile ba tatša mothaluši. Bjale ba re go wa kwala bjale ka ga yêna mong a šille a phethilê. Ge gona le yo a belaêlago a ka bolabola ra kwa pelaflô ya gwe. Masike a šna a re mo we go thalušitšwego ke nnete. Fêla nna ke a belaêla ka baka la waka moabê. Mohu o bolabotše ka nokhwa o we fêla o be a tha the kwe ka gobane thôgô ya gwe e be e fapane. Le nna ke nyaka wa ka moabê.

5625 Tabanyana ile ya ba taba. Bj le banna ba we ba go ba ba le gôna ba mo ganetša. Malome wa gwe a re le mo ganetša ka phôšô. Ke tswanêlô ya gore le yêna a hwetšane moabê. Ge a be a bôna gore ngwana a loka nka be a kile a le khobakanya a le tibiša mokhwa wa gwe. Rena re ka the ke ra khôna go togêla polabolo ya mohu. Yêna mohu ka noši nka be a mo fê bjale ka bana

2679 ba bangwe. Rakhadi wa bona bana ba we e be ba kwena le Masoke. O ile a êma leyêna. Bona ba ile ba gana bjale ka ge mohu le yêna a ile a gana.

5626 Pitša e bela ka go bešeletša. Ba ile ba mo thothetša gore a tiše taba ba ta êna naê. Bjale a bôna gore ka the gae ba gana, ke moka a dira gore taba e ê khorong. Ka nnete o ile a rwala diala a isa taba khorong ya ntona Masumu. O ile amogêla taba ya gwe. Ammotšaletšatši le we a ta go boya ka lona. Ke moka pampanyane a ya a bitša Mamêlê le barwa ba nohu gammôgô le bathologadi. Yêna mmigi wa taba a ya a botša ba butšeletši ba pitša gore ka tšatši la gore re ya khorong. Ba ile ba kopana ka tšatši le le khoro ya go ba botša lona.

5627 Banna ba dula khorong ba theka molato. Bjale mmudi wa lekhotla a re, lekhotla ka moka le khopêlwa ditšbê le melomo. Ka moka ga bona ba ile ba homola ba thaeletša mmudi wa lekhotla. Bjale ka moragô ga mo a bolabotše, a re go ba fapani le ka moka. Ka moka ga bona ba ile ba dumêla. Bjale a fa Masoke lebaka la go bolabola.

2680

5628 Dipolabolo tša Masoke khorong. Morena lekhotla la ba bina tou. Ke nna yo we ke tilego mo ka baka la mothahu wa papa. O ile a bêla bana ka moka, ka baka la gore a ba tšeya basadi. Bjale ka šakeng gwa šala dikhomo tše nkokotwana. Lehono ke re ba re abaganye dikhomo tše we ba gana. Ba re dikhomo ka moka ke tša mogolo wa rena. Ke tile mo khorong ka baka la go nyaka waka moabê. Ke moka ke feditše dikhoši. Ba re napa o feletše go bolabola o tha eme. Dikhomo di gana le mang. A re ke Mamêlê ka gobane ke yêna papago rena ge mogolo wa gwe a hwilê.

5629 Dipolabolo tša Mamêlê. Morena lekhotla la ba bina tou. Ke bolabola bakeng tha nohu. Goriale mo we ke gore ke bolabola mantšu a mohu. Mohu pele ga gore a hwê, o ile a re khobakanya. Bjale ge re khobakane, a theôma go aba thoto ya gwe. O ile abêla barwa ba gwe ka moka ka nte le yo. A re go yo Masoke, ke mo tšeisitše mosadi ke ôna moabê wa gwe. Banna ba ba goba b le gôna ba mmotša phôšô ya go thaeletša yêna amelaedi. O ile a re a ke nyake go mo fa thelo. Ke moka ba palana le mohu.

2681 Khomo ya tshaadi e we leina la yôna e lego Mogalatadi a re e fiwe Nkwane moredi wa gwe ka gobane a ka a mo leša tša tala. Ke gore o ile a bikiwa a the na mpa. Mašaledi ka moka ke ya Mmaeng. Ke moka ke mo we ka go bôna le go kwa.

5630 Lekhota la re yo mongwe yo we a go ba a le gôna a bolabole. Khama a êma pele ga lekhota. Morena lekhota la Batubatse. Nna ke be ke le gona. Ke ile ka kwa le go bôna bjale ka ge Mamêlê a bolabotše. Ke nna yo we ka go nyaretša lentšu la phôšô ya ge yo mongwe ngwana a tha hwetšane lefa. O ile re ganšla bjale ka ge mmoleui a bolabotše. Ke moka ke feditše.

5631 Rakhadi a bona a thôma go bolabola. Ke nnete moabê ôna o ile wa mo thaêla ka baka la gore o mo tšeišitše mosadi. Le nna le mo ke be ke the gôna, o ile a mpotša tsatši le we ke be ke ile go mmôna. Ka lona le tsatši le we ke ile ka hwetšana ke malome wa Masoke. Ke tsatši le we a ilego a re mašaledi ba abê. Malome wa Masoke o ile a tatša mantšu a mosadi. Ke moka ba fetša go bolabola.

2682 5632 Lekhota la thompha lentšu la mohu. A êma mmudi wa lekhota. Morena, ditaba ka moka le dikwilê. Bjale ge e le moruba o ka thiwa ge a riale a goma a dula fathe. Lekhota la re a gona mo we go ka bolwabolwago bjale ka ge banna ba we ba go ba ba le gona ba ile ba šitwa. Le rena re ka the ke ra taboga lentšu la mohu. Ge a tha mofa moabê wa gwe ke gore o bone mokhwa wa gwe. Ditaba dia thola ke banna khoši ke ya go rôna molato. Bjale khoši ya re ke ditshela. Masoke o bigilê maaka a tswallê khoro ka pudi. Ke moka a tswalla ka yôna pudi. Taba ya fêla e ta mowe.

5633 (c) The khukhunum the bôna ke the bataladi. Masoke a ka a thoya bo n_wana bo. O ile a no thab a na bô bjale ka pele. Le ga bona ba lebala gore re kile ra bolabola naê. A thôma go ya a kolota khomo ka thelemo a kolota ga Mmaeng. Bjale a mo kolota ka ôna mokhwa o we a kolotago ka ôna.

2683 5634 Mmaeng o nyaka dikhomo tša gwe ga morwa rragwe. Mokoloti o be a tšama a rêpana gore nka the ke ka mofa. A fêla a bolabola ka nyepo ya gore e ya rafa. Da re e rafang. Ke moka a re maana. Maana ke a nosi. Ge nosi e the na maana e na le bose le tšhite.

Ba be ba tha mo kwe le gore o bolabolang. Bjale ge ba mmutšiša. Ke gōna a thaloša gore dikhomo nka the mo fê. Ditshebi tša ya tša sēba mmaeng. Ke ge a yo maotša gore ke nyaka dikhomo tše la tša ka. Ke moka a re go yōna, a ya rafa, maana. Ke go reng goriale mo we. A re dikhomo nka the go fê. Ke moka a napa a gana go mo fa. A mo romēla thebaka le gōna a no gana.

5635 Mmaeng o ile a bitša banna ba gabō, mabapi le khanō ya go mo fa dikhomo tša gwe. Banna mo ba fithile a thōma go ba anēgēla. Bothakha be a ja bo llē nna. Ke le bitšetša taba ya ka le yo morwa rrē. O ile a ta mo go nna ka kadimō ya khomo a re bana ba gwe ba bolaya ke tala. Ke ile ka mo adima. Ka thelemō the thengwe a goma a boya ka lona lebaka la tala. Le gōna ka mo adima. Lehono ke re a mphē dikhomo tša ka, o wa gana. Ke yōna taba e ve ke le bitšetsago yōna.

2684

5636 Masoke o ka bolabola la go lentšu. O ile a dunēla gore ke nnete dikhomo tše pedi ke di tšere ka baka la tala. Taba e ke tha e dumelego ke e we a bolabol go gore ke di tšere ka kadimō. Ke di tšere ke bolabola gore ke ōna moabē waks, a dumeia. Ke moka ke mo ke tšeya khono ka e thii ko tšela tala ka yōna. Ka ngwaga o o latēlago o we ka tšeya e ngwe. Le yōna o bile a bolēla gore ba nyaka go re lwešanya. Ke moka nna ke feditše a ka mantšu.

5637 Taba e boima, ka baka le we go nyakēga thatse, goba dithatse. Mo lefana goba go adimana e be go the na le motho. Mmaeng o ile a re, o ile a ta le mosadi wa gwe. Bjale nna ke ile ka bitša mosadi waka le nna ka ba botša mantšu a yo morwa rrē. Bjale yo mongwe wa go tšwa theko o be a the gōna. A dunēla gore obe a the gōna. Ba re go Masoke go bjale o ile wa ya le mosadi wa go mo o gapa moabē wa go. Monna o ile a dunēla. Taba ka nnete e te ba buima. Fēla a go na molato basadi ba swanetše go ta go thagiša a bona mantšu.

2685

5638 Basadi ba thagiša bothatse bja bona pele ga banna. Mmago Mmaeng a thōma pele go bolabola. Taba e bjale ka ge morwa waka a bolabotše. O ile a ta ka yōna kadimō. Mogatša Mmaeng le yōna a tatša mantšu a maatswale wa gwe le monna. Mogatša Masoke a re maaka a še makhura ba tolago. Na ke filore ke dutši

ka kwa monna waka a re thakhoga ke nyaka go ya ka kwa ga morwa rrê. A ka a mpotša gore o ya go dirang. Ke ge ke emella re ya. Ge re fithile mo we, o ile a bitša morwa rragwe ba dula thopa ya bona. Ka moragô ke ge yo we morwa rragwe a bitša mmagwe le mosaoi. Ka moragô ba bitša nna. Bjale ka kwa monna yo waka a re o kolotilê khomo ba mo kolotilê. Ke re ke yôna kagišano. Ka moragô a ya a kolota ya bobedi. Ke moka ke mo we ka go kwa gôna.

5639 Banna ba bolabola taba. Lekhota le ile la bôna masoke phôšô. Le yôna a ka a gana phôšô ya gwe. Fêla o ile a re dikhomo tšôna nka the ke ka mo fa, ka gobane le nna o ba e le papa. Ba ile ba mo tšema le mudi wa mogo. Goriale mo we ke gore o ta o kwa go baba a ntšha thoto ya morwa rragwe a mo fa. A re go bona tše le dirilego ka m ka ga tšôna ke dipapadi. Nna ke nna ^oplaya o njê. Goriale mo we ke gore go khôna nna ke go mpolaya. Ka nte le mo we ke bôna gore le a bapala.

5640 A ba ka ba thokomêla polabolo ya polaya o njê. Ba ile ba gopola gore ota ba a e polabola. Ba ntšha pitša ya bojala ba e beya khorong. Ka moka ga bona bathodiwa le lekhota ba bo nwa. Yêna a ba ka ba ba le taba naê. Monnale yêna a aka a ba khathala. O ile a fetša matsatši a mararo a tha nyake go bolabola nnete ya gwe. Ka letšatši la bone ba ba fitisa ba ba iša khorong ya ga Mothabê. Le gôna ba ile ba fo mo dira bjale ka kwa khorong ya ga Masumu. Le gôna a no re mpolaeng le njê.

5641 Masoke o ile a tena ba khoro bjale ka nama ya makhura. Mo we khorong ya ga Mothabê ba ile go mo tšema ba ba ba mo tiya. Ka moka tše we a ka a o kwa thelo. Rakhadi wa gwe le malone wa gwe ba nyamaletše, yôna ofo ba nyanyaneng. Ba fêla ba mo temolla ba mo šuniša mediro ka mokhwa o we ba ka khônago. Le ga go le bjale a ka a kwa le gore ba modrang. Ba ba ba tiniwa ke yêna. Ke ge ba botša Mmaeng gore motho yo wa go ke mpja o rego go e tiya ya goma ya boya. Gae o na le dikhomo. A re moredi wa gwe o nyetšwe, bjale ge ke but siša, ke kwa monyalo wa moredi wa gwe ka moka o fedilê ka go rekiša ka baka la tala le go lefa melato ya bo phoko.

5642 O tša na le moradi yo mongwe. A re aowa. Bōna motho yo wa go ke mpja bjale ka ge le wena o ile wa butšiša mabapi le dikhomo tša monyalo wa moradi wa gwe, wa kwa gore di fedile ka mokhwa o we o šetšego o laudišitše ka ōna. Bjale ka goriale mo we a re tša teba gore re ka dirang ka mpja e ya go. Mo we go ka bōna khoro gore e ka dirang. O wa mo kwa ka melomo wa gwe o re ke yēša polaya-o-njē. Ke ya mo kwa morena. Ka baka le we re tenegilē ka yēna, re a mo lokolla. A re ke nna mafetše. Goriale mo we ke gore go fedilē. Ba ile ba mo lokollake moka molato wa fēla o e t mo we. Leina la gwe ya napa ya ba polaya-o-njē. Yola a ba mafetše.

5643(d) Polaya o njē o ile a tšeya moabē wa gwe ka maanō. Mohu o ile a hwa a bolabotše gore a the ke a hwetšana thelo, lefa la gwe ke mosadi. Bjale ba ka khakala o ile a ba fenyā. Mōya wa mohu a wa ka wa rōbala, ka baka la maanō a la a gwe. 2688 Mosadi wa gwe o be a tša bēlēga bana. Ka moragō ga dipolabolo tša bona, ke moka mosadi wa gwe a fo belegella fathe. A leka ka maata go alafiša mosadi a re kotsa ke bolwetši bjo ba rego ke lekone. Lithare a tša ku tša tšusa thelo.

5644 Polaya-o-njē a thōma mmaeng gore ke moloi. A ka a mo romēla thebaka, ba ile ba thōma ka go ōmana. Ka moragō ga dikōmano tše we tša bona, ba lwa ntwā e kholo kudu. Mmaeng a ntšha Masoke mēnō a mmaro ka thōgō. Balamodi ba fitha ba lamola. Ke moka gwa šala dikōmani fēla. Monna ke ge a mootša ge yēna le mmagwe ba loya bana ba gwe. Ka moswana ba tsoga ba e bolabola. Polaya-o-njē a re ge ba belaēla ba ka fo tšwa, nna ke ta ba šala moragō.

5645 Di ile tša boya le badinau. Ka moragō ga dipolabolo tša bona, ke ge mmaeng a ntšha tšhalete a nyaka go o kwa boloi bja gwe le mmagwe. Ngaka a ya ka ya tiya moloi, e ile ya tiya mohu. Mohu o wa belaēla ka baka la dikhomo tša manganga. Dikhomo tše we le bitle la ya khorong ka tšona. Bjale ba khoro ba šitilwē go di hwetšana. Ka baka la go gana go fa mong wa dikhomo, 2689 dikhomo tša gwe, mohu o nyaka gore lapa la go le kokoblē, ka baka la gore o nyatšitše lentšu la mohu. Mohu o ile a go botša

gore lefa la go ke mosadi wa go. Nka be o lebelle yêna, lapa la go e be leta gola. Ke moka ke madinabe a go ngwana o ka the ke wa mônga. Le ge o ka fo kitima le dingaka, oka the ke wa hwetsana ngwana. Bokaone o ka ntšha dikhomo tše tša mphōmphō wa fa mong wa tsōna, gona o ta hwetsana bana.

5646 Bogosi ke batho. Ge e le motho o gola ka dibanana. Ka moragō ga mo ba boetše gae, batho ba mmotša ka mokhwa o wa ka mo gōdimu. Ka nnete a hwetsana gore ba bolabola nnete. Ke itše ke dira maano a ntšhitilō. Ke moka a ntšha dikhomo tše pedi a di fa Mmaeng. Kamoragō ga mo we a bōna a na le mathatse mosadi wa gwe a tswara bana. Mmaeng o ile a theaba khomo e ngwe a ba a bega le mōhu gore dikhomo tša ka o mphilē.

2690 5647 Mmaeng o nyaka go kwa go thomiwa ga gwe. O ile a romela Masoke thebaka. Thaya tha mmotša ka mokhwa o the rumilwego ka gona. Monna a re o wa kwa-ba nyaka go nthōma ke homotše. Thepela o mmotša nna nke šu ke mo thōmē, e be re omāna. Taba e we nna ke tebe. Mašapa a we nna a ke a šale moragō. E šita ke lathegetšego ke mēnō a rararo a ke mo šale motagō. Tha boēla tha mmotša mantšu ka moka a Masoke. Ba ile ba khala Mmaeng ba re o raka bjang ngwaneno. Ke moka taba ya bona ya fēla ka gore ke ditshela. Khomo ya go fiwa Nkwane ba ile ba mo fa ka nte le topō. Ba ile ba palakana mongwe a dula ga wa gwe mōto.

5648 Ge mōhu a ka hwa a laetše le go aba thoto ya gwe, ba šala ba e ragēla moragō, ke moka go baka ditopō. Ka moragō ga ditopō tše we dikhaka di ya ka megwere. Diēna tše pedi tše, pedi tše :- (a) Bana bakhaka ba bitšana ka meludi. (b) Konanang tša go ja taba mpe le botšane. Di leka gore le ge ba gašane ka mebotō, ba bitšane, ba botšane ditaba. Bjale ka ge the theema the re, a di ile go ya ka mebotō ka tša šaka ka le thii.

5649 Madome o be a na lebsadi ba bedi. Maina a bona ke a :- Mokhadi le Makeswele. Bjale Mokhadi o ile a ba le bana ba ba raro. Makeswele le yēna ba ba raro. Maina a barwa ba bagolo, Mamotelwa ke morwa Mokhadi. Maseikona ke morwa makeswele.

2691 Barwa ba gwe ka moka ba ile ba tšeišwa basadi ke papago bona a tha phela. Basadi ba gwe o be a ba šumiša kudu. Le yēna o be

a na le ya gwe tšhemo. Pele ga gore a e ga ya gwe tšhemo, o be a e ya a ba šupa mo we ba swanetšego go lema ba goma nthe. Le go thagola le gōna e be a le bjale. A khōnē a e ya ga ya gwe tšhemo.

5650 Dirōtekanyo tša mo ba lema. Monna yēna o be a rōtōkanya ke batho fēla. Go rōtōkanywa ga monna. Ke Madome o thata, ke mpefane/ morwa Mokhadi, o ka mmōna mo a lema le go ja o phala le mašuni. Mokhadi ke Makeswele khotella molepjadi nna ke swele madi a mmele ke tha phela.

5651 O be a ba pana bjale ka dipholo, ka baka la gore ba hwetsane mabēlē. Go thēla tala go a baba. Lena le kwa ge ba re kapa a ba leme go lema dipholo. Ba bola maaka go lema batho. Gore ke nnete ke maaka le ka bakwa mo ba re ba iša mašwa a dipholo. Dipholo a diji mašwa, mašwa a diwa ke balimiši. Mabēlē a gwe o be a tha nyake a lewa ke basadi ba gwe. O be a nyaka kudu go a rekiša.

2692

5652 Madome o rekiša mabēlē a gwe. Basadi ba na le a bona mabēlē le yēna o na le a gwe. Batho a ba ke ba budiša mabēlē ka moka ga bona. Madome ke gona a hwetsana le baka la go rekiša a gwe mabēlē. Ba a rōka ka dipudi, dinku, dipokolo le dikhomo. Ke moka ngwaga o mongwe le o mongwe modirō ke ōna. Ngwaga wa tala ke gona a ka abēla o basadi ba gwe. O be a rekiša ge a bōna ngwaga o eme ga bote. Go ēna ga bote ga ngwaga ke go bona mathapholane e ba lamilē ka theko ya leboya, e thepelēla ka theko ga borwa. Mathapholane ke nanedi. Ke gona ngwaga o eme ga bote. Ka ngwaga o we ke molaō. O ile a hwetsana lefa ka mokhwa o we.

5653 Madome aba thoto ya gwe. A bōna gore o tšofetše kudu a tha na maano, ke moka abēla barwa ba gwe thoto ya gwe. O ile a dira ka mokhwa o we ka go bōna bothanya bja Mamotetwa. A bōna gore ge a ka bitšwa a thešu abē ba ka šala ba fapana. O be a na le 28 dipudi, 15 dinku, 10 dipokolo le 24 dikhomo.

2693

5654 O ile a dira gore ba le loko ka moka ba bē gōna. Ke gore o ile a no bitša ba ba golo. Le bitša ke nna ka baka la thoto e. Bjale ke bōna gore ngwana yo mogolo o bjale ka pokolo. Pokolo a e na mokhwa. Mamotetwa ke mofa dikhomo tše tharo, dipudi tše nnē, dinku tše pedi le dipokolo tše pedi. Ke ōna moabe wa

gwe. O diše di ta go tswalla. Maseokoma ke mo fa dikhomo tše tharo, le dipokolo tše tharo. Le wena o dilote di ta go tswalla. Le basadi ke šetše ke ba tšešitše. Ba we ba thešugu ba tšeya basadi ke baratho.

2694 5655 Kabêlô ya baratho ba bona. Bona o ile a ba fa ka go lekana. O ile a fa yo mongwe le yo mongwe wa bona 1 pokolo, 2 ya dinku, 4 ya dipudi le 4 ya dikhomo. A re go bona le di diše bana ba ka, di ta le tswalla le ta tšeya ka tšôna basadi. Mašaledi a šetšego a ta ba a ntitilê. Ge nka hwa ka moka ga ôna ke a mogolo wa lena Mamotetwa. Ke moka ke yôna taba eka go ba ke lebitšetša yôna. Theema the re tsoga o jê malakane di ta le meso a ditibiwi. Ke gore ge o ka re ke ta ja ka moswana ke thapile mathong, nothongwe o ta hwêla malaong.

5656 O ile a thaaba pudi ya motogo wa ba theletši. Ka moragô ga dipolabolo tša gwe, a ra Mamotetwa gore a yo tšeya pudi ka šakeng. Ke moka a ya a e swara ka dinaka a tšwa a e gôga. A re go yêna e bolaêlê baeng ba bago. Ke moka a e bolaya. Ba e apeya ba ja. Ka moragô ga mo ba llê ke moka a kakolêla bjale ba anwa. Go fedilê bjale. Ka moka ga bona ba laêla ba palakana.

2695 5657 Madome a hwa a tha bolabole. Ka moragô ga dikhwedi di the di kae, kemoka a hwa. Le ge a hwilê a tha bolabole, o ile a šiya a abilê thoto ya gwe. Ke motho yo mogolo a swanêla go no bulukiwa fêla. Goriale ke ba leloko. Molaudi ke Mamotetwa fêla ba ile ba bolabola lentšú le we magareng ga barwa. Maseôkôma a re nna ke nna yo monyana, nka the ke ka di teba. Mamotetwa a re pudi e we re swanetšego go felegetša mohu ka yôna. Banna ba ile ba mo ganetša ba re o swanetše go bulukiwa ka khomo. Le yêna o ile a gana. Bjale ba mo felegetša ka yôna pudi. Ke moka ba lla theilo tha fêla.

5658 Dipapano di ile tša ba gona magareng a barwa. Morwa Makeswele yo we elego Maseôkôma, a nyaka gore le yêna a hwetšane karolo mašaleding a mo mohu a ba abaganya thoto ya gwe. O be a di nyaka fêla ka baka la go gapeletšwa ke mmagwe. Mmagwe o di nyaka ka baka la mogopo. O re le nna e be ke fo tshola ka go lekana. Taba e we ba ile ba mokhala, ba re ~~le~~ lentšú la mohu a le

nyatšiwī. Wena kholwa ka the we ba go filego. Bobe a boetsišane. Ngwana o dirilê phôšô go boloka papagwe ka pudi kxanthe e be e le moruwi wa dikhomo. Le ge a tha ka a bolabola, o ta bolabola, o ta di bôna. Mohu wa bôna, ba 'moloka ka pudi, o hwile a the na dikhomo. O ile a ba kwa a homola.

2696 5659 Madi a ka a nmele, a swa bjano, a swelê monna wa rena a tha phela. O ile a tiya manto a gwe a ya a dula mohume. Mamotetwa a 'sala a leta lebita. Dikhomo a tša ka tša phela ga bote, tše we a gore moaba a re di ta mo leta. Tša fo thôma go hwa di bodilê ka teng. Bolwetši bja mohuta o we a bo tebe ke motho.

5660 Mamotetwa o ile a gopolêla gore di loile ke Makeswelo. A ka a mo thôma, o ile a nyaka go tšama a o kwa pele. Ditaola di ile tša mo thalošetša bolwetši bja dikhomo. Tša motša gore o nyaka go thôma mogadikane wa mmago gore ke yêna yo we a dirago taba e we. O the ke wa thôma taba e we o ka dira molato. Dikhomo di belaêla ke mohu. O re nka baka lang ke bolokwa ka pudi bakeng tha khomo. Le wena ka noši o wa di kwa bošego a di robale, di lala di kitima ka gare ga lešaka. Thepela o khobakanya ba geno, o thaabê khomo e ntso mo we lebiteng la mohu. O ta bôna di phela ga bote. Go begê khadi e kholo.

2697 5661 O ile a dira bjale, ka ge ngaka e mmutšitše. A re go fitha gae, a botšammagwe ka mokhwa o we dikhomo di hwago ka ôna. Mmagwe a re ngwana magana go botšwa o wet se komeng, a re koma ke šu. Ba ile ba go botša wa gana. Melomo ya batho e tšoša badinu. Dira ka ôna mokhwa o we o kwilego ngaka e go botša. Ba dira bjala, ke moka a ba tibiša ka moka gammôgô le morwa rragwe. Ba ya ba thaaba khomo lebiteng la mohu. Mōya wa mohu o ile wa rôbala. Bolwetši le mešito ya dikhomo ya fêla.

5662 Mohu a bolabola o bolabotše. Motho mo a ile a latha lentšu la mohu, o latha mathatse a gwe. Ge motho a ile a latha mathatse, ka moragô o fetoga moditsana. O ka bôna motho a latswa phoka, e le gore papagwe o ile a mo šielâ lefa le lentši. Molato ke go nyatša lentšu la mohu. Go bjale ka ge a ka hwa a pherekantše melaô goba melaô o we o tibjago ke nang le nang. A še molato wa motho ke molato wa khogo tswadi. Ba swanetše go šala ba thepelaka ôna

5663 (a) Bjale ka Ralephephe. Monna yo we o be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke bo :- Pulane mosadi yo mogolo. Mosadi yo we ke ngwana Maile. A se mosadi fela ke ngwana wa malome wa gwe. Wa bobedi ke Ngwana Maletso. Ke Mma-Molatela. Pulane a tswala ngwana wa mothankana leina ba re ke Madome. Mma-Molatela a tswala morwa Ramala. Pulanenyana o gudile yo we a swanetsego go tilo a peya lapeng la rakhadi ya gwe Pulane. O be a lebane Madome wa khone dithata tse dikhonago ke maroba le matapa. (mabjê.)

2698

5664 Pulane wa bo bedi o ile a bikiwa. Ka lebaka le we Madome e be e thaele modisa. Bjale Ralephephe a tena ka ngwakong wa ngwetši. Ke moka ke mosadi wa gwe. Pulanenyana o be a swanetse go tilo tswala moja lefa le Madome. Madome o ile a re go gola, a ra ba gabô ba khobakana. Ke papago Madome yo we a khobakanyago ba gabô. Ge ba khobakane o ile a thaloša the we a ba bitsetšago. A re kiba e na le tsuši, bjale tsuši ge ile ya pjatêga, re bêta e ngwe. Ke risale ka baka la Pulanenyana. Madome ke ta mo nyakella mosadi wa gwe. A the ke a re motswala ga Pulanenyana. Taba kholo e le swanetsego go e teba ke gore monna a tswala khoši ga bedi. Ke gore nna ke tswetse Madome. Madome ke yena yo we a ta šalago a tswala khoši. Ke moka ke feditse mantšu aka.

5665 Ralephephe a hwa. Ka morago ga dikhwedi di the di kae ke moka a hwa. A gwa ka gwa ba le dipapanô. O ile a hwa a šille a tšešitše Madome mosadi. Leina la mosadi wa gwe e be e le Mokhadi.

2699

5666 (b) Mokhadi a tswala ngwana ba re ke Ralephephe. Motho a hwe le leina. Ka moragô ga lehu la papagwe Madome ba ile ba goma ba khobakana go šupa moja lefa. Ba ile ba šupa yena Madome. Ba thaloša ka moka dipolabolo tša mohu. Madome le yena a re go bôna gore o gudile a khobakantšha ba gabô. Le bitša ke nna , ke bôna gore e fula e ukametš. lešpê. Ke tswetse ngwana leina la gwe ke papa. Molaô a wa fapantšha ke motho, o fapantše ke mong khogo tswadi. Madi a mosadi yo wa ka a se ôna madi a we a swanetsego go tswala moja lefa. Fela ka baka la moya wa papa ke ôna. Ke madi a ka ngwana yo, le a mosadi yo we ke filego papa. Ke le tibiša ka mokhwa o we gore ka moragô ga lehu laka gwa the ke gwa

šala gwa ba le mpherefere. Ke yēna mong wa bona. Ke moka a fetša dipolabolo tša gwe.

5667 Madome a hwa. Ka moragōnayana ga dipolabolo tša gwe ke moka a hwa. O hwilē a šile tašlo. Ba ile ba mmoloka ka mokhwa wa molaš. Ba lla the llo tha gwe. Mpherefere o ile wa ba gōna ka moragō ga thello. O ile wa ba gōna tšatši la tšhupo ya moja lefa.

2700

5668 Tšhapō ya moja lefa ya tsoša letabo. Le tile mo ka bakeng la go bitšwa ke rena. Re lebitšetša gore mong wa lena o hwilē. Bjale re nyake go le šupa the phumula megōkhō. Megōkhō ya lena e phumugē le lebellē Ralephephe. Ke yēna mong wa lena. Le yēna mohu makholo wa lena o bolabotše ka mokhwa o we. Bjale le mohu yo a hwilego ngwagōla o gatilē gōna. Ke moka ke yōna taba e we le bitšetšwago yōna. Barwa Pulanenyana ba ganetša. Mothagiši wa ditašlō a re moganetši nka be a ganetše mohu.

5669 Ke madi a ga mang goriale ke barwa Pulanenyana. Mohu yo a tha tšwago go hwa o ile a thaloša mabapi le bo madi. Rena lehono re ka the ke ra tēna mo we bo mading. Ge be gothe na le motho ka o thii yo we a go ba a dutši ka ditebē. Ka moka ke ile ka bōna e ke re dutši ka maragō. Ba ile ba the kwišišē. Go the kwišišē ga bona gwa the ba thušē thelo. Ba ile ba šupa yo no la a go bolwabolwa ke mohu pele ga gore a hwē. Ba šiya ba beile thōgō ya nōga. Ba re ga le ka mmolaya le lena le te mo šala moragō.

2701

5670 Kwano mo e the gōna moši a utupi. Ka moragō ga mo batho ba palakane, moteng gwa šala e le mašata. Go ile gwa tsoga le bo malekwere. Malekwere ke mokhekolo wa pēba. Bjale mo bo malekwere ke gore bo mmagō bona. Ke gore bo mmagō bona ke bakhekolo. Ka baka le we mote o ile wa thubagana ka bogare. Bana ba Pulanenyana ba ya ba dula mothopi. Bana ba Mmamolatela ba ya ba dula maubeng. Ralephephe a ya a dula Mangonyane. Ba ile ba gapa dikhomo ka manganga. Moja lefa a re Ralephephe a ke mogolo ke mo kokompja, ke mokhufi mmōna tša khole tša khaufsi ke a ukamēla.

5671 Go.toga ka nyadi a se go rereša. Ke nnete mo we mohu a go bolabola gona go swanetše go dirēga. Bana ba la ba ilego ba toga ka nyadi, a ba ka ba lokēla ke thelo. Nyadi ke go ngala go the na le baka. Morwa Pulanenyana yo mogolo, o ile a togēla ke lefa la gwe ka mokhwa wa go makatša. Molato ke ka ngo loma ga lerotse. O be a loma pele ga gore Ralephephe a lome. O be a dirēla gore ke mogolo. Bogolo bja gwe bo bolaile ke bahu.

5672 Marotse a wa mekwelema, a thola go the lewe. Dikhomo tša Rakhwale di ile tša tswalla bjale ka ge nke di a thōla. Rakhwale ke morwa Pulanenyana. Ka moragō ga dilemō tše tharo tša tatša lešaka. Monna obe a tha lemoge gore thelote o ta mosutello, ka baka la go loma lerotse pele. Lebakeng la thelemō dikhomo ka moka e be di dula ka thabeng. Badiša ka moka ba aga meraka ya bona, ba dula le dikhomo. Ba ditšhabiša mabēle mašemong.

5673 Dikhomo tša Rakhwale di ile tša tswinyetša ke poponono. Poponono ke thelo the nkego ke tšiš. Ge motho a ka the tswarēla, mmele wa gwe o ta thwa o nkha mosegare o we ka moka ga ōna. Ge e le nama o ke the ke wa e ja. Poponono go bolwabolwa ka dikhomo tša Rakhwale. Dikhomo tša gwe di ile tša tiya ke taadi. Go kwagala gore e ile ya dikhobakanya, ya tiya lesome la dikhomo le dikhomo tše pedi. Badimu ba mo gara pelo. Ke gore a ka a nyaka go tšama a kwella gore molato keng. Ka thelemō tha bo bedi tha mo dikhomo di le ka thabeng, ya goma ya tiya lesome la dikhomo le dikhomo tše thaano. Dikhomo tša go teiwa ke taadi a di tefe.

5674 Monna a bōna gore ka moswana e ta tiya yēna. Ba ile ba mmotša gore monna o wa the thalefēla. Ge o ka fo dula wa homola ka moswana di ta gago. O ile a okwa dikeletšo tša batho. Ke moka monna a tšwa go tšama a o kwa gore molato keng. Ditaola tša ya tša mmotša gore moloi a gōna. Moloi ke wena ka noši. Ka moragō ga mo e fetša dikhomo yo boya baneng ba go. Molato ke go loma di feka pele ga gore ba we ba lapa le legolo ba lomē. O be o le yo mogolo bjale o nyatsitšwē ke papago. Lehono wena o nyaka go ekhudiša ka noši. Bo madimabe bo gōdimu ga go.

5675 Ba laolêla pheko. Ngaka ya re ditaola di a gana. Go gana ga tšona, ke gore a gona pheko e we nka go fago. Bokaone ke go gopola badimu. Ke moka ya re go yêna di o lla. Ke moka a di olla. Khane ke badimu, o ke o re botše wena wa matho a go bôna tše we di tha bônwiwo. Ke moka a di gaša gôdimu ga legogwana. Ngaka ya dumêja gore ditaola di a dumêla gore ke badimu. Thepela
2704 o dira bjala. O botše ba leloko ba be gôna gammôgô le khadi. O ba botše gore phhuthi ya bokone mathale ke lathile. Ke moka o ntšha khomo ba yo phasa ka yôna lebiteng la mchu, o ta bôna dilo ka moka di go lokêla.

5676 O ile a dira ka mokhwa o la ngaka e mmutsitšego ka ôna. Bana ba khaka ba bitšana ka meludi. Konanang tša go ja taba mpe le botšane. A di ile go ya ka mebototo ke tša šaka ka le thii. O ile a tibiša ka moka ga bona le yêna Ralephephe. O ile a likiša gore o wa gena, ba mo šupa dišema tšetša ka gôdimu. Dilo ka moka di re moragô tša re pele. O ile a dumêla go ya. O ile a bolabola theema thela a go botša ke ngaka. Ba re ke nnete ngwana o swanetše go ba le mathale, goriale mo we ke gona a gola.

5677 Ba ile baphasa mo we lebiteng la mohu. Ke khadi e we ilego ya kwatama pele ga lebita. A thôma go bolabola a phuphutha ka diata. Bjala šebo, khomo e ntso le yôna še. Ka tšona re bega Rakhale gore le mo leballe. O rswara dilo di mo togêla. Mathale ke a ngwana, bjale lehono o gôdilê mathale a bongwana ka moka
2705 ga ôna, o wa togetše. Pelaejô a efelê, ditswiana tša go di be bjale ka ba bangwe. Le ditogolo tša go le tšona di ôrêle letštsi. Ke moka a falatšetša ditheba gôdimu ga lebita. Khomo ya bolaiwa, madi a yôna a felatšetšwa gôdimu ga lebita gammôgô lw mošwaláswathi. Ka moragô ga mo ba lle nama, marašo le mokhopa ba di beya gôdimu ga lebita. Ke moka ba goma ba boêla ka gae.

5678 A fitha a rotolêla bjala. Ba nwa bjala ba khora. Yo mongwe le yo mongwe a toga a hoše. Ka moragô ga mo we a bona dilo tša gwe di phela ga bote. Letšatši le re go thaaba a le ôrela bjale ka ba bangwe. Go toga ka moragô ga mo we ke moka bana ba mohu ba kwana. Ditabeng ba bitšana, bana ba ooma lešôtse lapeng ga Mokhadi. Ke moka ke mafello a taba.

Temana ya 4 : Ditholwana tša taba ya go ragela lentšu
la mohu ka phošó.

2706 5679 Ge lentšu la mohu le ka the ke la sumišwa, le nyaretša madimabe ka tefeletšo ya mohu. Mōya wa mohu o leleletša ka ditela tše dintši. Lehu la diruiwa, malwetši a bana le go the thamatsenge ga bana. Ke yōna tefeletšo ya mohu. Ditholwana tša mohu ke khababē mothatswa wa ga mothabe. Khababē go bolwabolwa ka go kutiwa ke basadi . Bjale lentšu la mohu le lions le bjale. Ka nte le gore o ē ngakeng molwetši a fole.

5680 Motho o na le morithi mo a tha phela, ge a hwile morithi wa gwe o wa toga. Morithi o we wa gwe ke modiši wa gwe. Ona o boēla ga mupi wa batho yo we e le go Huwane. Morithi o we ke ōna o we o ta tswenyago kudu ge ba tha ka ba sumiša lentšu la mohu. Bjale ka ge motho mo a phela, o phela le batho ba bararo ba we ba thepelago naē. Batho ba we ke ba : Morithi le Memōya e mmedi. Memōya e we mebedi e tibiwa ka bakeng la khanetšano. Memōya e we ke mōya m'ata le mōya o boleta. Ge motho a nyaka go dira phošó, mōya o maata o wa gapeletša gore diya. O bolēta o wa goan. Morithi ōna ke mačumšla tsothē fēla o ta ba kholenyana le wena. Le go bolabola a o bolabole. Batho ba we ka moka ga bona ba khuduga ka ngwakong, ngwako wa šala o e wa o le noši.

2707 5681 (a) Bjale ka mokhalabje Thamothakanēla. O be a na le basadi ka ba bedi. Mosadi wa pele o ile a hwa pele ga monna wa gwe. A ka a šiya thelo khakala. Monna o be a nyaka go tšeya mathatswa dirope. (Dikwele.) Mosadi wa bobedi e be e le Mahinyahinye. A be a na le bana ba bararo ba bathankana. Maina a bona ke bo: Mrepi, Mnoō le Makatane. Bjale mmagō bona o be a tha nyake gore monna a yo tšeya mathatswa dikwele, ka gobane o be a nyaka gore morwa wa gwe a šale a ija thoto ya papagwe ge a hwile.

5682 Ba ile ba tšwa ba ya ngakeng ka lehu la mosadi. Ka moragō ga lehu a la mosadi yo we, ba ile ba fapana. Ba ga mokholo ba re go mokhonwana, o bolaile ngwana wa rena. Ka baka le we ke gore le mosadi wa the bula nto a ka the ke a fiwa. Monna o ile a kwa bothoko kudu, bjale ka ge taba a tha e tebe. Ke ge a dira gore a tšwe le

ba we ba ga makholo wa gwe. Ke ge a dira gore ba tšwe ba tšamē
ba di e kwa.

27D8 5683 Tšhalete ya goya ngakeng e ile ya ntšha ke mokhonyana.
O ile a dira gore le bo papago Mahinyahinye le bona ba ē. Ke nnete
ditaola di fetšiša diphapano. Diile tša boya le Mahinyahinye.
Ngaka e ile ya ba botša diphiri ka moka ga tšona. Mohu o bolaile
ke mogadikane wa gwe. O ile a kwa monna a gopola go nyaka go tšeya
mosadi wa the bula nto. Bjale ke ge a bolaya mosadi yo we, ka
baka la gotswallēla monna tela ya gotšeya mosadi yo we a gopolago
go mo tšeya. O dirēla gore moja lef e bē yēna. Go laudiša
ke go thinya thebaka, ngwanana wa mothoka a mo tiya ka letšhoba.
Ba re a genetše. A ka a ganetša. O ile a dumēla. Ke moka ya
mothakola le go mo kēra lethaa la ka thekō.

5684 Mabothatata a ile a ba gōna. Ke mang yo we a swanetšego
go lefa mohu. Mokhunyana a re ba ga makholo lefang boloi bja
ngwana wa lena. Ba ga makholo wa gwe ba re, ke wena yo we o
swanetšego go mo lefella ka gobane ke mpja ya go. Ditaba tše
ba di bolabola ka the gae tha bona. Bjale batswadi ba mohu ba re
go lukilē, a gona taba ka gobane mosadi re go filē, o diyo bolaya
ka moši. Dikhomo gammōgō le mosadi wa the bula nto, o ka the
ke wa mmōna. Ke moka taba ya boloi ya fēla ka mokhwa o we.

2709 5685 (b) Thamothakanēla a goma a kwana le batswadi ba mohu.
A ya go bona a re, ke nyaka go twapanetša lebita. Ba ile ba mo
dumēla. Ke moka a ya a dira ka mokhwa o we a gopotšego ka ōna.
Thetwapa the ile tha tswara Mahinyahinye, tha mo tswara leoto.
O kilo tšeya ka ya kaya. Monna a fēla a re mpja ya ja e ngwe a
e none. Batswadi ba Mahinyahinye ba ya go ngaka e la ba mo fa
dikhomo tše pedi. Ke moka a ba fa pheko ya go twapolla, ba ya ba
twapolla moredi wa bona. Le ga go le bjale leoto la gwe le ile la
ripēga. Ke moka a ba therštēlē.

5686 Mahinyahinye o ile a tšhelela monna. O ile a tēna ke
bolwetši bja ntērē. Ka boloi o be a ka the ke a mo dira thelo
ka gobane mmele wa gwe o be o beilwēš. Monna le yena a ba bjale ka

mosadi a thwa a leta dikhogo gae. Bjale monna yo we o be a na le dikhomo tse lesome le dikhomo tse ntabe. A bona gore e fula e ukametse leopse, ke ge a tela ke kholo ya go aba lefa la gwe.

2710 5687 Thamothakanela o waba lefa la gwe a tharita. O ile a dira gore ba leloko ka moka ba be gona. Ba ile ba ba gona. A re go bona, le a mpona ke a hwa. A ke iloe ke motho yo mongwe, ke loya ke ngwako waka. Bjale ke le bitsetša go tilo bona le go kwa ka ditebe tša lena. Ke nyaka go aba thoto e yaka. Mogologolo yo mongwe o ile a re mo a e hwa a šiya theema the. Di lwašo di a gathane, mmuta o gathane le mpha thegolong. Ke riale ka gobane ke dikile ke fapane le ba ga makholo ka baka la lehu la ngwana wa bona. Bjale a ke nyake go šiya bo bo khakala. Lesome la dikhomo le fe ba ga makholo ba ta mpha mosadi. Mpepi o ta dula nae. Ge a tha mo nyake mothoka yo mongwe o ta tšena a ba a beloga lešaba. Barwa baka ke ba fa khomo khomo. Ba di dišše di ta ba tswalla. Bjale dikhomo tše tharo ke tša go leta thogō ya ka. Ka morago ga mo ke hwile le tše khomo e ngwe le fe malome. Dikhomo tše pedi, e ngwe ke ya go mpoloka, e ngwe le ta thoboša bana ka yona. Ke moka ke feditše dipolabolo tša ka.

5688 Thamothakanela a hwa. Kamoragō ga matsatši a the makae ke moka a hwa. Tha thaaba the thaabile mor gō a gona ma bošlō.

Ke gona ba šekendišana lehu la mohu. Ke moka ba mmoloka ka mokhwa p we a go laela ka ona. Ba ile balla thello go fithela the fela.

5689 Tšhupō a moja lefa. Ka moragō ga thello, ba ile ba khebakana. Bjale ba šupa pepi go ba mo tswaredi wa mosadi yo we wa the bula nto. Tabeng ya tšhupō ya motswaredi a ya ka ya tswenya kudu ka gobane ke yena mogolo wa bona.

2711 5690 Mpepi o ile a gana le dikhomo tša go nyala mmulanto.

Khomo ya go mmoloka ba ile ba mmoloka ka yona. Khomo ya thobošo, ba ile ba thoboša bana ka yona. Go bolabola mogolo wa Thamathakanela yo we leina la gwe e le go Tena. O thalošetša khoba. Khoba ke gore ba khobakani, ka mokhwa o we mohu a ilego a bolabola ka ona. Bjale o itše lesome la dikhomo di e ga makholo wa gwe tš o tšeya thebula nto. Mosadi yo we wa the bula nto, o swanetše go dula le

moja lefa. Mo moja lefa a tha kwane go dula nae, mothoka yo mongwe o ta dula nae, o ta ba a mpelégélešaba. Ke moka ke ona mantšu a mohu a we a šilego. Batho ka moka ba ile ba thabéla mantšu a mohu.

5691 Ditaba di gošimu ga moja lefa. Ba ile ba mmotša gore mantšu a we ramogolo wa go a thalošago ga na bjale, owa kwa. O ile a re ke a kwile. Bjale o swanetše go dira ka mokhwa o we mohu a bolabotšego ka ona. Ke ta di bōna. O the ke wa re ke ta di bōna o swanetše go dira ka ona mokhwa o we. Ke moka go fedile. Batho ba palakana. Ditaba ka moka ba di šiya godimu ga moja lefa.

2712

5692 Mahinyahinye a kometša morwa wa gwe. Ka moragō ga mo batho ba palakane, ke moka a bitša morwa wa gwe. Ba ile ba dula thopa e tele. A re go yēna, mo o ka tšeya dikhomo wa ya wa tšeya mosadi yo we wa mmulanto, o tebe ga bote gore o tšere lehu la go. A ke re o wa di teba gore ga na lehono ba lla ka nna, ba re ke nna yo we ke bolailego rakhadi ya mosadi yo we wa the bulanto. Taba ya bo bedi, ba re ke nna yo we ke bolailego monna waka. Bjale ge o ka lekiša wa ya wa mo tšeya, o ta hwa mēnō e thale a mašweu. Tšhukudu e thaabile ka gothē. Tšeya dikhomotše we o bōnē motho o mo fē, ota go fa mosadi. Ke moka ke feditše.

5693 Ibepel o ile a kwa mantšu a mmagwe kudu. Tša éta ke namagadi pele go ya lewa ke ga tšona. Ke moka a ya a loša mosadi khorong ya ga Raganya. Ngwana o fapane le lentšu la mohu. A go ka mokhwa o we a ka foyago a nyala, ka nte le gore ba leloko ba khobakane ba ntšhe dikhomo tšo nyala. Ba ile ba di kwa ba fo homola. Ba homoletše gore ba ta di bōna tšatši la bofēlō. Ke gore tšatši le dikhomo di ya go go nyala.

2713

5694 Ke molaō wa gore dikhomo di ya go nyala, ba leloko ba be gōna. Go diriwa ka mokhwa o we ka baka la gore, mosadi o a ya a thala. O ile a leka ka maata go nyaka go dira thepimpi. O ile a bitša ba ga malome wa gwe. Bjale a re go bōna, ke re tang le le boneng mo dikhomo tšo nyala. Ba ile ba re o wa kwala. Bjale o kwalago ba geno ba kae. A re ke ba butšitše ba gana. Bjale mo ba gana o ka theke wa khōna go ntšha dikhomo o nyala. Ka moswana

ba ka re di ya molato, ba re ke rena, re itšego o nyala. A re go bōna gore ba gana ke bolabola maaka a ka ba botša. Ke šitwa go ba botša ka baka la gore ba nkhapeletša mo we nna ke tha go nyakego. * go khathalege wena o swanetše go ba botša ba go ganêlê le wena o ba ganêlê.

5695 O ile a tibiša ba gabō. Ka moragō ga mo malome wa gwe, a mo ganetsitše, a dumêla go ta tibiša ba gabō. A re lena le ta napa la toga le tibilê letša tši. Ka tsatši la gore le gomê le boeng. Ba ile ba dumêla. Ke moka ba goma ba boêla magae a bona. O ile a ba tibiša ba gabō, ba dumêla go ba gōna.

2714

5696 Mapepi o ile a nyala ga Raganya ka manganga. Ka lona letšatši lela, a go ba botša gore ba bē gōna, ba ile ba ba gōna. Le bitša ke nna ba gešu. Ke le bitšetša taba e, ke forane le ngwana wa ga Raganya. Bjale ke re tang le ntšheng dikhomo diê go nyala. Tena a re naa mohu o ile a reng. A re tše we ka moka ke di kwilê. Mōya wa ka a o kwane le mowe mohu a ilego a bolabola. Bjale o wa bōna gore o tšwa molaō. * go na taba. Ka moswana wa the ke wa re botša tše dingwê. Ge e le nna Tena ke a gana, ke re šala lentšu la mohu moragō. Ge o ntšha dikhomo o nyala mosadi yo we, ke ka bo wena. Fêla keletšo yaka, nkabe o e o nyale yo we mohu a go mmolêla. Ka moragō o khōnê o thōpha tše dingwê, o nyala yo we o mmolabolago. O ile a gana.

2715

5697 Ngwana a llêla naka ya mokhura, le a setha la mo fa. Theema the tha ka gōdimu the boima kudu. Ka baka a gore mo o ka re o letša naka ya go tswariša tala, o swanetše go fo letša ka gobane ke wena wa gore, owa e nyaka. Ga go mo ho le ka o thii, o we o ta go mo rolêla yōna. Tena le ge a tha ka a lokologa ga bote mo pelong ya gwe, oile a buiša mōya mohu, a re go lukilê ka ge yēna mong a re ota dikhōna. Ke moka ba ntšha dikhomo tša ya tša nyala limapelo .

5698 Dikhomo le mo di tšwa ka khoro, a ba ka ba bega mohu. Ke mang yo we a go ba a ta eletša ngwana. Ke tena yo we a go ba a ta eletša ngwana. Bjale o ile a šitwa go mo eletša ka bka la go ganetša lentšu la mohu. Banyadi ba iša dikhomo khorong ya ga Ragana~~y~~

Bjale ba ga Ra ganya ba ntšha khomo e ngwê ya tšona, ba re ke morôgô wa bakhonyana. Khomo e we ya morôgô e swanetše go thaabiwa ke bona bakhonyana ka gobane ke morôgô wa bona.

5699 Khomo e ile ya ba le mokhoba. E ile ya ba bjale ka pholofolo, ka gobane e be e tha nyake motho a batamêla khaudsi le yôna. Mathô a yona a getoga a ba a mahubedi. Bjale mothaabi a mōnamōna ka tše dingwe dikhomo. " ba a e thaaba ka lerumu. E ile ya mo rakiša ka gare ga lešaka. A bōna gore thušo a e gōna a huhumêla, a tšhabêla ka lapeng. Le yōna e ile ya rōba lešaka ya mo rakiša, ya mo gomêla theferong tha lapa. Bjale batho ba nyaka go e tšhaba.

2716

5700 Ba ile ba e rakiša bjale ka pholofolo. Ka moragô ga mo e tšwile ka šakeng, ba diyo bōna gore nama e ba tšwile ka ganong. A ba ka ba e le thetša, ba ile ba e takiša ka dimpja. Ba ile ba toga nayo badingwaneng ka lebelo. Ya ya ya feta e gata lebita la mohu. Ba bagolo, ba ile ba thōma go tšhoga. Bjale thaka e nyana a ya ka ya tšhoga. Ba ile ba tšwela pele go e rakiša. Ya tshela mangonyane, letading, le mmakana ya fitha mabotana mo we lešaka la yōna le le go gōna. Ya fitha ya tēna ka šakeng. Dimpja le bathankana ba e nayô.

2717

5701 ⁴ ya ka ya hwa e le nnoši, e ile ya hwa le morwa Mpepi. Mmagô ngwana yo we o ile a tšeiša ke papagwe a tha phela. Mpepi o ile a fitha a éma khaufsi le lešaka. Morwa wa gwe o be a na le ba bangwe barwa. Ya thōma go tšwa ka šakeng, ya goma ya tēna. A tšwa a tšhabela ka ngwakong. E rile mo e mo gomêla ya gata morwa wa gwe, ya le tena le ntšhotšhobêla. Ya fitha ya tshela mongwana. E rile mo e bakile khorong ba tiya ba e phaolla. Ya goma ya tēna morapeng wa dikhomo. Ba e gapa ka tšona. Ba goma ba ya ba fitha nayô mo la moteng wa ga Raganya.

5702 Ba ile ba diyo nekella ba e ~~rep~~ ripa mešifa ka thelêpê. Ngwana a ka a lemoga ke motho ka baka la gore e be ba le morakišong. Le gore khomo e mo gatilê, a ka a bōna ke motho. Ba ile ba e ripa mešifa bedi ga yōna. Mešifa ke ya maoto a moragô. Ke moka ya kwatama ka maoto a pele. Ba e thaabakanya ka marumu. Le ga go

le bjale a ya ka ya hwa. Go hwa ga yōna, ba ile ba diyo e ripa molala, ya ba gona e hwago. Ka moragōnyana ga mo e hwilē, ba o kwa motho a re khomo e, e bolailē ngwana, ngwana wa Mpepi.

2718 5703 Ba bangwe ba šala ba tswiya khomo, ba bangwe ba ya go boloka motho. Banna ba thōma go makala. Bjale ba bangwe ba re, dilo tše ke di dira ke mohu, ka gobane o ile a hwa a bolabotše gore dikhomo di ē di tšee the bulanto. Ka mokhwa o khomo e, e dirilego ka gōna ke tšhupō ya gore rote a o gōna. Mpepi a ka a makala mekhoba ya khomo. Thešo the ba ba mongwai. Ka moka le bona ba ile ba fo homola. Ba re ge e le naka ya mokhura re mo filē, Naka ya mokhura. Mokhura ba ra mosadi. Naka e na le lešoba, ke lešoba la mosadi. Ga gona motho yo we a ka thušago g letša naka ya mokhura.

5704 Dikhomo ka moka tša go nyala Mmapelo, di ile tša ba le mokhoba. Mothegare e be di the na le taba. Bošego di e tšwa ka šakeng di boela lešakeng la bo tšona. Mo we di tšene go le gōna go tha bōnale. Ba ga makholo wa gwe ba ile ba tšeya bosola ba beya. Bosola ke gore boloi bja go makatša.

5705 Bona ba ga makholo ba tšama ba o kwa. Bjale ditaola tša ba botša gore dikhomo, di belaēla ke mong wa tšona. Morwa wa gwe o lefile dikhomo ka phōšō. Mong o be a tha nyake di thepela ka tela e di thepotšgo ka yōna. Ge di e tšwa bo šego le ge le ka di kwa, la the ke la dišala moragō, di ka le bolaya. Dikhomo ke masola. Bjale Raganya a diyo bōna ga bote gore dikhomo di ta mo dirēla melato ya go thefēja. A ya a botša mokhonyana gore a thepelēle dikhomo tša gwe.

2719 5706 Mokhonyana o ile a thepelēla dikhomo. Ditaola di ile tša mmotša gore rulela o tišē, wa thoka go rulēla o ta naiwa. Methala ya dikhomo e ta go gata. A di diri ke motho yo phelago. Ke mohu o wa belaēla, ka baka la gore o tugile a go laetše gore dikhomo tše we o swanetše go šala o di fe makholo wa gwe. Le yo mongwe wa leloko la geno, o ile a go botša gore o swanetše go di ša mo we mohu a go go botša. A gona pheko e we o ka fiwago,

taba kholo ke go gomisa, wa di boetsa mo we mohu a ilego a go botsa. Ke yona pheko ya tsona ke moka, Le ge o ka no thepela le banna ba ta no go botsa ka mokhwa o we. Wa bona yo mongwe a re o go fa pheko, o go botsa maaka.

5707 Monna o gata noga a e bona. Ke gore ka moragô ga dipolabolo moragô. O ile a re tau e tsa mothollwa. A bona gore dikhomo di ta mo fapantsha le ba makholo wa gwe, a ya a tshabisa moredi wa bona. A ba ka ba mo sala moragô kudu ka baka la gore o ba nyaletse. Ba ile ba mo sala moragô ka gore a di thepelêlê.

2720

5708 Ba ya go phasa lebiteng la mohu ka khomo. Ka moragô ga mo bo makholo wa gwe ba mmutsitse gore a di thepelêlê, o ile a goma a dira bjale. O ile a hwetsana the ngakanyana. Tha mmotša gore a yo phasa. Ba ile ba thaba kudu ka mantšu a ngakanyana e we. Ge a gumile a ya a botsa ba gabô, ka mokhwa o we go swanetsego go diriwa ka gona. Tena ke monna, a ka a thabisa ke mantšu a bona. Le yena o ile a ya ngakeng. Bjale ya mmotša gore ge e le dipêba ba yo boya le manyonyo. Wena wa the ke wa ya. Ke moka a e pabjisa ka tsatsi la go ya go phasa. Bjale ka ge letsatšile beilwê la go phasa, ba ile ba ya. Ba re naka ka e thii a e thinyi leêpô.

5709 Ba ile ba gakana mo la lebiteng. Ba fitha ba thaaba khomo. Mahinyahinye o ile a phasa bakeng tha khadi. A re a go phase nna go phasa Thataganya. A bolabola ka mokhwa o we ba phasago ka gona, le go bega dikhomo tse we ba di filego ba ga Raganya. Ke moka ba thaaba khomo e we ya go bega mohu. Ba ile ba wela nama gôdimu. Barwa ba mohu ba thoma mekhwa ya bona ya go the tebe ke motho. Ba ile ba bina kôsa ya leina la papago bona. Ba re thamothakanêla. Ge ba dira ka mokhwa o we, ba dira ba pharuma. Khaitšedi ya bona ba re ke Ntsana a wa malôpô. Batho ba ile ba makala kudu. Bona ke moka nama ya khomo ya napa ya ba tswinyetša.

2721

5710 Dikhomo di ile tsa tiya ke tadi. Ka moragô ga mo ba e tšwa mo we lebiteng, mašaledi a dikhomo a ile a teiwa ke tadi. Bona

beng bana ba mohu ba napa ba ba diphapharêga. Mosadi yo la ngwana Raganya a napa a thala. Monna ke moka a šala a dutši nyanyameng. Moepolai a lelwe, o e polaile ka noši ka baka la go nyatša lentšu la mohu. Mohu o ile a lefeletša ka ôna mokhwa o we. Ke mafello a taba.

5711 Tefeletšo e ngwe ke malwetši. Moteng wa Mpe bana ba ile ba ba le maduma a go thefêlê. Mpe ke yêna khogo tswadi. O be a na le basadi ba bedi. Maina a bona ke Ngwana Mašumu le Mamabu goba Thipita. Mosadi wa boraro o ile a hwa, a thešu a mmeka. Ngwana Mašumu ke yêna yo we a go ntšha monna thakeng. Ka goriale mo we ke yêna mosadi yo mogolo. Bana ba gwe ke bo:- Mohwedi, Mošwene, Thibedi le wa mosetsana Shaaie. Mogolo wa bona e be e le Mošwene. Ba Mamabu e be e le Mosupulugô. O be a tha na le ngwana ka o thii.

5712 Mpe e be e le ngaka. Bjale o laêla ba lapa la gwe. Barwa ba gwe e be e le magwaragwara. O ile a ba khobakanya, barwa ba gwe ba the gona Mošwene le Mohwedi. Barwa ba we mmağo bona o ile a hwa pele ga mo bana ba ta khôna go ya mokhoweng. Ba ile ba lêlwa bošuwana ke Mamabu. O ile a leka ka maata go romêla batho ba we ba ya go makhoweng gore ba botše bana ba boê. A bôna ba tha boe. Ke gona a bôna gore bana ba mo metša motatale. Fêla a ka a ba fa molato, ka baka la go gopola gore mothomongwe ba laeletšwa a ba e ba ba botša.

5713 A thôma go laudiša the bitšetšwa. Le bitša ke nna ba gešu. Ke a bôna ka mathô a ka gore ke khaufsi le go ya kidi. Le a teba le lena gore motho wa go ya kidi a boe. Mošwene le Mohwedi ke ba tšeišetše basadi. Bona a ke tha ba fa thelo. Lefa la bona ke basadi. Bjale ke na le lesome la dikhomo ka šakeng. Khomo tše tharo ke tša Thibedi, o ta tšeya ka tšona mosadi, mo a ile a di diša tša motswalla. Mosupulugô le yêna wa gwe moabe ke dikhomo tše tharo. Moredi wa ka Shaaie ke mo fa khomo, ka yôna o ta šala a nkhopola. Ge ele dithare le ditaola ke ya natšo kidi. Mo la barwa ba ka e be ba le mo, ke be ke nyaka go fa Mošwene bo- ngaka. Gona le pheko e kholo ya magoši, ke pheko ya go tiya kôma.

Ke e fa Mamabu, o ta ta a e fa Mošwene, di phetolo ke ta 'motša ka morithi waka. Ke moka ke feditše.

5714 Ka moragō ga ditaēlō Ape a hwa. Ba ile ba boloka mokhalabje yo we ka pudi, ka baka la go tšhaba gore barwa ba gwe a ba gona. Ka moragō ga mo ba tšo ba bitša ba tilē, ba ba boloka ka khomo. Ba ba boloka ka khomo, ke gore ba ile ba bolaya khomo mo we lebiteng la mohu. Ba ke khale ke e thalušitše gore e šupa the tšhabō. Ke lentšu la go thompha. Le bjale ka lena. Bakeng tha wena, ge o thompha motho o re lena.

5715 Mošwene o ilē a gana pheko. Ka moragō ga thello tha mohu, ba goma ba khobakana. Ba yo šupa moja lefa gamōgō le go thalošetša barwa ditaēlō tša papago bona. Ditaēlō ka moka ga tšona o ile a kwana natšo. O ile a gana taelō ya pheko. Mamabu ke a re bjale ta dira bjang ka gobane o gana pheko. Ba ile ba 'motša gore a no e tswara. Pheko e we ge khoši e ya aga mphatho, o ntšha khomo a khōna a mo tswaparēla. Bjale a thōma go e šumiša ka ōna mokhwa o we.

5716 Mošwene o ilē a phetēga tseka. O be a tha nwa bjala. Le go wa a ka a wa fathe. O filo a kwa fēla ge tseka e re kēlēkani. A ka a thōkōmēla. Tseka e tšwile madulong a yōna, ka baka la gore e tha na le khatšu, a the ke a o kwa thelo. Bošego ya thōma go ōpa. Ke gōna a gopola gore khanthe ke go betše. O ile a tswara bothata kudu, bošego le mothegare go foya go swana. Bošego le mothegare go foya go swana. Bošego o lala a fafata, a bolabola le papagwe. Ka moswana a tsogē a ba anēgēla.

5717 Motho a ba fo lebella ka mathō. Ke moka ba ya go laolēla bolwetši bja gwe. Ditaola tša ba botša gore ngwana o tswenya ke morithi wa papagwe. Morithi o belaēla gore nka baka lang ngwana a mo metša motatale. Motatale ke gore go nyatša. O ile a laēla gore a tsee pheko ya matiya kōma, bjale yēna o e gannē. Kante le gore amogelō pheko e we, bokaone a ka the ke a bo bōna. Ba goma ba ya ba 'motša ka mokhwa o we. A ka a kwišiša. Ba ile ba leka ka maata go alafa leoto, la ba la fōla.

5718 Thelote o wa ta, o ta mosutello. A tswala morwa, le yêna a gôlôfala leoto. O ile a no ba bjale ka papagwe. Papagwe tseka ya gwe e kukumugilê. Morwa le yêna a bjale. Bjale ke digôlê bedi ga bona. Moredi wa gwe a fo thaaba ke phate ga go the the tswanelê. O ile a tswa ka noši go tsama a o kwa madimabe a lapa la gwe. Ditaola tsa mmošsa gore moloia gona. Taba kholo ke go the tsee pheko e we a ilego a laêla gore o e tsee. Bjale o wa belaêla. Bomadimabe bja lapeng la go ke go gana pheko. Wena thepela o tseyaya pheko, o ta bôna dilo ka moka di go lokêla. A ka a ya a e tseyaya.

5719 Leoto la mmakêla bolwetši bja go šita dingaka. Ka moragô ga mo we, ke moka leoto la opa. Ba kolo tseyaya re thwa re riale tsa pala. Mafello 'mele wa gwe ka moka ga ôna wa thoma go fo baba. Bjale dingaka tsa šitwa. Di ile tsa šitwa di dutši di bolabola gore a amogelê pheko bolwetši bo ta tswa mmeleng wa gwe. O ile a bôna gore o wa thaka, ke moka a lokolla pelo ya gwe gore amogelê pheko.

5720 Mamabu o ilê a gana le pheko. O gana nayô ka baka la gore e mo lemilê. Dikhomo o gapetše ka šakeng ka baka la yôna. Ka baka la gore o lokolotše pelo ya ge, morithi o la wa mohu wa mo ruta dithare tsa go fetola tšhidi ya pheko ela. Mogani ba ile ba mmitsetša ba leloko ga mmôgô le dikhadi tsa mote o la wa go šiyamohu. Ba ile ba mo šupa letobo la nôga. Batswadi ba mogani ba mmošsa gore ba afê. Ge o ka gana nayo o e pitsetša madimabe ka lapeng la go. O ile a mo fa pheko. Ke moka dingaka tsa khôna go mo fa keletšo le go mo alafa. Bolwetši bo ile bja tswa mmeleng wa gwe. Bogôlê bja bona a bja ka bja toga. Bo phelo bjôna bo ile bja ba gôna. Lapa la mošwene la phela ga bote, ka baka la kamogelê ya pheko ya mohu. Mafelo.

5721 Moteng wa Makadi go ilê gwa swa šaka la dipudi. Go ile gwa ba motholo o makatšitšego batho. Lešaka la dipudi le be le ka khakala go mote. Le the thiba tha monna the be the le khaufsi-nyana le lešaka la dipudi. Bjale ka bošego bjo bongwe, ba fo kwa dipudi dilla ka gare ga lešaka. Ka moragô ba bôna theedi tha mollê. Ge ba e tswa ka mangwakong ba

2727 hwetsana the thopa the e swa.

5722 Ba ilê ba tsoga ba ya go tima mollô. The thopa the we a ba ka ba the khôna. Thase ile ya wêla ka gare ga lešaka la dipudi. Molore wa dipudi wa ba lekhabo e bjale ka ge nke go swa bjane. Dipudi di ile tša swa ka moka ga tšona. Mabêlê le ôna a ile a loba ka moka ga ôna. Mabêlê a ile a dira beke ka moka a pjapjatha. Ba ile ba makala kudu ka gobane mo we mollô e tswago a ba o tebe. Bjale ba thôma go fapana ka gare ga mote. Ba fapana fêla yo we a tšhubilego ba tha mo tebe. Tšhwene ya madimabe e fo tšwa dingweng. Ke gore ba ile ba thôma ngwana Thekwane. Ngwana Thekwane ke mothologadi. E be ele mosadi wa moratho wa Makadi.

5723 Ba ilê ba tšwa ba ya ngakeng. Ditaola tša ya tša ntšha badimu. Ka moragô ga phapano e we ya bona, batho ba ba eletša gore go fapana ga lena, go ta lebakêla diji ka gare ga mote. Lena le swanetse go tšwa lo o kwa gore molato keng. Ka nnete ke ge ba e tšwa. Bjale ngaka ya ba botša gore le go fapana fêla ka taba ya mohu. Mollô o we ke mollô badimu. Mohu o be a fêla a le botša

2728 gore dipudi tše tharo le di e f^o moditsana. Bjale le na le lebetše lentšu la gwe. Mabêlê o ile a le botša gore le the ke la lebala Malekutu. E be e le motabo wa gwe. A le botša gore ke phetše naê kudu. Bjale o bone gore a la diya mo we a ilego a bolabola, ke ge a thagiša madimabe a mohuta o we. Dile ka moka di mo šetše moragô. Le ka no ganetša ge nke a go bjale. Ba ile ba dumelana le dipolabolo tša ngaka.

5724 Botšha bo the nago le molai, boya lekhwale mphathong. Mokadi o ilê a šiya mantšu a we ngaka e ilego ya ba botša. Bjale ka baka la gore barwa ba gwe e be ba e khudiša kudu, a gwa ka gwa ba le motho ka o thii yo we a ilego a ba e letša gore lentšu la mohu le šasiwa moragô. Bana ba ilê ba togêla ke mathatse ka ôna mokhwa o we. Ba ja nta ba šeba ka letae. ke gore ba ba beditšana.

2729

5725 Bana ba bona ba phela ka maduma. Morithi wa mchu a wa ka wa kholwa ka baka la gore ba we a gore ba fiwê mothahu wa gwe a baka ba fiwa. Moya wa mohu o ile wa tšweja pele le go belaeja. Ka dipelašlo tša ona, bana ba thagêke maduma a go the fêlê. Bana ba go tšena, ke malwetsi ka bakeng la dipelašlo tša badimu, gantsi a ba hwe, ba fo tota. Go tota ke go no babja ba tšwela pele, maduma a tha ba togele.

5726 Ge ba tšama ba nyaka go kwa dithabi tša bana. Dingaka di ya ba botša gore mohu o wa belaeja. Ore nka ba ka lang, batho ba la a gore ba fiwê mothahu wa gwe ba tha fiwa. Ge ele mothahu wa mohu ona le lobile. Lekang ka maata go tšama le adima le ba feng. Ka moragô ga mo le ba file, le mmege ka pudi. Le ta dōna bana ba togêla ke badimu, ba phela ka mokhwa o mote. Bana ba gatile ke badimu.

2730

5727 Bana ba we ba ilê ba ba ditšhswana bo mathaba nageng, ba fitha ka gae dipelo di a baba. Ge ba tšwile ka gare g a mote ba thaba. Ge ba boela ka gae, dipelo tša bona di kwa bothoko kudu, ka baka la malwetsi a bana ba bona. Ba ile ba dira ka mokhwa o we ngaka e ilego ya ba botša ka gōna. Ba ba ba bega mohu gore dilo kamoka diphethegilê. Ka moragô ga mo we, bana ba fiwa dithare ke moka bolwetsi bja tšwa ka gare ga bona. Ba ile ba phela bo phelo bjo bo bote. Ge yo mongwe wa bona mo a rekilê putšanyana, e be e tswala. Ke moka taba ya bana ba Makadi ya fêla e ta mo we.

Temana ya 5 : Khurallo ya tswanêlo e beelwa theko.

5728 Kabêlo ya phaphoša gōdimu ga lefa. Monna o fapanya melaô ka baka la lerato. Bjale ka lona le baka le we, o nyaka ge lefa la gwe a ka fa yēna mamoratwê, ba bangwe ba the hwetsane thelo. The phemô tha gwe, o ta kwa a thinya barwa ba malapa a bo mamonyadiwe. Go dira ka mokhwa o we ke go khodiša batho, gore ba khoê ka dipolabolo tša gwe. Batho ba ka no leka go kholwa fêla phapano e ta ba gōna gōdimu ga lefa le we. Batho ba khale ba bona e be ba tha hwe le khutamarama, ka gobane ge lebaka le mo

dumella, o be a šiya taêlô. Ba bosweng bjono ba nyaka kudu go dira taba ya taêlô a le nnoši. Bjale ge go ka ba le phapano gôdimu ga thoto, phapano e išiwa molaong.

5729 Ka baka la lerato kamoka lefa o lefa motho o šele goba morwa wa gwe yo mongwe yo we e le go yo monyana gare ga bana.

2731 Moja lefa ke oka a šala a e khonere. Ka baka le we mohu a aga o lwešantše. O dira ka mokhwa o we e le gore barwa a ba na phôšô. Phôšô ya bona ke go the ratiwê ga bo mmago bona. Bjale taba mo išitšwê molaong, molaô o swanetšw go êma le ba leloko. Monna a ka šégêla mothologadi, ka baka la lerato la gwe le mothologadi yo we, ke moka a dirê gore dilo ka moka ke tša gwe. Ngwana yo we a fiwago lefa ke gore ke moka ke yêna moja lefa.

5730 Moteng wa ga Ramošaba e be gona le monna ba re ke Mantšhese. Monna yo o be a na le basadi ba ba tshelago. Mosadi wa bušupa ya ba wa mošegêla. Leina la mošegêlwa e be e le Thethano. E be e le mosadi wa mogolo wa Mantšhese. Bjale a re go hwa a dula le mothologadi. Mothologadi yo we o be a na le morwa. Leina la morwa ba re ke Joromeya. O ile a ba mamoratwê go feta basadi ba gwe.

5731 Monna o ilê a laêla gore thoto ya gwe ka moka e fiwe Joromeya. Ngwana yo we o be a the na mereba. Kae le kae o be a roma yêna. Bjale batho ba matheko ba hwetšana yêna e le yêna ngwana yo mogolo wa Mantšhese. Go ile gwa tuma yêna kudu, ka ka gobane le mo we a go ba a eya o be a thepela naê. Mothologadi o na le mabobo. Ke moka a botša ba leloko gore lefa la ka ka moka ga lona le swanetše go tšeya ke yo ngwana wa mogolo waka.

2732

5732 A ba ka ba mo dumêla. Ba ile ba mmotša gore bakeng tha bogolo o wa kwala. Ge e le mabapi le thoto a o kwale, ka gobane mong barwa ba go ba gôna. Molato wa bona keng. Bana a ke kwane nabô ka baka la go ekhudiša pele gaka. Ge ke ba roma a ba o kwe the we ke ba botšago. Ka tšatši le lengwe ba gana, ka lelengwe le tšatši ba ya ba ngunanguna. Bjale bona ba ta ja mereba ya bona. Go kaone ge o ka mpa wa ba fa bonyanyana. A tšwela pele le gore thoto ya ka ke e fa ngwana wa mogolo waka.

Mokhwéba pele o khwéba ga gwe. Ba ilé ba mohomoléla.

2733 5733 Mantšhese e be e le le phôdisa le legolo la polaseng ya Metz. (Monamalla) Mong leina la gwe e be e le Makhoô. Bjale leina go ilé gwa gola la Mantšhese, ka baka la gore o be a tsama a tšhuba mengwako ya ba we ba tha thelego. Medirô e we ya go tsama a tšhubéla batho mongwako ya bona, o be a na le yéna ngwana wa go síya ke mogolo wa gwe. Ba mašaka a dikhomo e be go thupiwa dikhomo tše pedi. Ke moka khomo e ngwe yo phetha molato wa polase. E ngwe e ya ruiwa. O be a dira bjale bjale go fithéla a e ba le dikhomo tše dintši.

5734 O ilé a ba kwa ge ba mo ganetša, ka go fa ngwana wa mogolo wa gwe thoto. Bjale a lemoga gore ka moragô ga mo ke hwilé, ba ta šala ba mo amoga. O ilé a tsama a fiša dikhomo tše dingwe ka leina la Joromeya. Tšhalete o be a na le tšhalete e ntši kudu. Ka moka ga yôna o ilé a fa ngwana wa mogolo wa gwe. O ilé a mmotša gore a e uté. Ka moragô ga matsatši a the makae a hwa. Ba moloka ka mokhwa o we ba bolokago bahumi ka ôna.

5735 Moleta ngwedi o leta letsufi. Go ilé gwa ba le mašata ka gare ga mote. Mašata a bona e be e le go baka dikhomo. Ba ilé ba baka dikhomo pele ga gore thello the félé. Mong barwa ba mohu ba gapa dikhomo ka mapara. Ba thubagana ka bogare. Yo mongwe le yo mongwe o dula mmotong wa gwe. Barwa ba we ba mohu a ba ka ba letela khoba ya go tilo ba abaganya, bona ka noši ba ilé ba mo ntšhagana. Bjale yo la mohu a go bolabola gore lefa ke la gwe a ka a hwetšana thelo. Batho ba ilé ba makala gore ba ta ndišana bjang thello tha mohu.

2734 5736 Joromeya o ile a belaéla. Ba be ba di gapa ke swele, ba nyaka gore a bolabole ba motié. Le ga ba di gapa a ka a bolabola. Ka morago ga mo ba di gapilé ke moka a botša banna ba gabô. Banna ba ile ba khobakana. Le bitša ke nna ka baka la thoto ya mohu. Ke no re ke dutši ka bôna, ba tšeya dilépé tša bona. Bjale a ka ka ka teba gore ba iša kae. Ge ba buile ke moka ba tēna ka gare ga lešaka ba tiya dikhomo ka mapara. Bjale nna le khomo ka e thii a ba mpha. Ke yôna taba e we ke le bitšetsago yôna. Ge a

riale ke moka a fetša dipolabolo tša gwe.

5737 O tšhabilê go tibiša ba gapi ba dikhomo. Bjale ka moragô ga dipolabolo tša gwe, ba mmutšiša gore ba gapi ba dikhomo ba kae. A re go bona, ke tšhabilê go ba botša ka gobane tšatši le we ba di gapago e be ba fathetše. Ke riale ka baka la gore a ba ka ba mpolabudiša. The theki the noši the llê namane ya pholo. O wa kwala mo we a bolabolago bjale ka ge theema the re, Ba lwe a ba lebane. Lena dirang gore le babitše ba tê le tê le kwê gore molato keng. Ba ile ba kwana go ba bitša. Ba ile ba beya letšatši le lengwe la gore a yo ba bitša. Khoba e ile ya palakana. Morumiwa o ile a tšama a ba botša letšatši le we la kopano.

5738 Ba llê ba gana le dikhomo. Ka moragô ga mo ba tibišitšwe letšatši ba ile ba ya. Ba hwetšana banna ba khobakane mo we khorong ya go šiya papagô bona. Melaedi o ile a bolabola bjale ka maloba. Bjale ba ile ba gafêla ba gapi taba. Ba gapi ba re ke nnete re di gapilê. Ke morwa mang yo we a belaêlago. Re fillo di gapa ka swele, re nyaka gore a dirê the we a ka dirago. A ra gapa dikhomo tša khaitšedi ya gwe, re gapile tša go šiya ke papago rena. Bjale o belaêlang.

5739 Go fapana ka nyadi a še go rereša. Molato a še wa ngwana yo, molato ke wa mohu. Ka gobane mohu o ile a thinya dipolabolo mathong a bo lena. A re lefa ka moka o le fa yo ngwana wa mogolo wa gwe. Ka baka le we le dirilê phôšô bana. Nka be le fo dula le llê thello tha papago lena. Bjale ka moragô ga thello e be gona le tswarago tswii e. Le lena e be le ta kwa ge a na le maata. Bjale le re thomola dipelo, ka gobane re tha le mo phifalong. Ba ile ba re dikhomo re ka the mo fê. Le yêna o be a na le papagwe.

5740 Dikhomo di êmê go fithêla thello tha mohu the fêla. Ka moragô ga khano e we ya bona, rangwane wa bona, a re le a mpôna ke nna papago lena, le the ke la mpôna bonyana. Pelo yaka e kwa bothoko kudu ka tše le di dirago tše. Ke kwa bothoko ka baka la gore ke thale mo thellong tha mogolo waka. Bjale ke re go lena, dilo ka moka di êmê, re thalla thello. Ka moragô ga mo thello the

fedilê, ke gôna re ka khônago re bôna khanêlo e we ya bo lena. Ba nna ka moka ba ile ba kwana naê. Ba ile ba o kwa mo we rangwane wa bona a bolabotšego.

2737 5741 Ka moragô ga thello ba ilê ba goma ba khobakana. Bjale rangwane wa bona, a ba botša gore, mohu mo we a bolabotšego gore mogolo wa lena ke Joromeya, o bolabotše nnete. Le mo tebe gore ke yêna khošana ya lena. Bjale mabapi le dikhomo, o ile a laêla gore dikhomo ka moka ke tša gwe. Barwa ba ile ba dumêla gore mabapi le bogole re a kwa. Ge e le ka theko ya dikhomo gôna a re kwe. Molato ke wa lena bana, ka bakeng la mereba ya lena. Ngwana wa mereba o ja mereba. Ke mokhwa o we papago lena a tha kago a nyaka go lefa tha diateng tša gwe. Barwa ba mohu ba re ge e le ntwana e ka no thôma, ge e le dikhomo re ka the mofê.

5742 Joromeya a di teba ke wena. Ba ile ba mmegêla ka moragô ga mo ba o kwa bana ba gana le dikhomo. O ile a re ba kwala ke dikhomo tša papago bona. Le nna e be e le papa, ka baka le we e be ba swanetše go mpha wa ka mowabê. Le ge ba tha ka ba dira gore ke lekanye nabô. Le ge ba ka mpha ka e thii le gôna go lukile. Banna ba ile ba kwana le lentšu la gwe. Barwa ba ile ba gana. Bjale rena re šitilwê, wena o ka bôna gore o ka dira bjang.

2738 5743 Joromeya a utulla dikhomo tša mafiša. Kamoragô ga mo a bone gore barwa ba gana le dikhomo, ke moka a ba botša ka dikhomo tša mafiša. A re go bona, a go na taba fetang natšo. Npa ke ta feta le tša mafiša. O ile a bolabola taba e e tha tšiwigo ke motho. Ba ile ba mmutšiša gore a fišitšwe ga bo mang. A re go teba ke nna, nka the ke ka le botša bjale ka ge le lena le tha kwane le nna. Bjale ba re o bola maaka o dirêla gore re mo fê tše dingwê. Ke moka ba palakana ba gannê.

5744 Joromeya aga lešaka la dikhomo. Ka moragô ga mo ba palakane, ke moka ba no bôna aga la gwe lešaka. Ke gore le yêna o ile a toga mo la maruping. O ile a tšama a gapa dikhomo tše dikhomo tše la a go ba a tšama a di fiša le mohu. Barwa ba mohu dikhomo di ile tša ba tšwa ka diateng. Ke gore dikhomo ka moka

di ile tša hwa, ba šala ba lefela. Sakeng la Joromeya tša tula molore. Bjale ba re bana ba ke a ba na ũedi. Ba lebala gore mohu o ile a re ba the hwetšane thelo. Bana ba mohu ba ile ba hwetšana nama fela, le gona ya tša go fo hwa. Ke moka ke mafella a taba ya bona. A ya ka ya fela khorong, e ile ya fela ka the gae tha bona.

5745 (a) Mokhoko o ilēa thinya lehu la gwe. Monna yo o be a na le basadi ba ba bedi. Bjale a ũegela Manku. Lerato le legolo le ile la ba godimu ga Manku. Matsobane ke mmorwa Mofola. Mofola e be e le mogatša Manku. Bjale a re go hwa, ke ge monna yo we a mo ũegela. O filo mo ũegela fela a ũe wa leloko la gabō.

2739

Matsobane o be a swanetše go dula le yo we mogatša papagwe. Bjale a re go bona a kwana le Mokhoko, a napa a re le lotane.

5746 Mokhoko a ya a dula le Manku ke le goreng la gwe. Ka moragō ga mo Matsobane a bolabotše ka mokhwa o we wa gore ba lotane, ke moka a napa a re o mphile. O ile a belaela gore molato ke eng o tšeya mosadi wa dula naš ka le goreng la go. The thotolo tha re o mphile. A re ge ke go file nka be o bone ke khobakanya ba gešu. Ke mang yo we a go ba a le gona mo ke go fa. O ile a re ke nna le mosadi. Mosadi o ile a dumela gore go bjale, o ile a ntše. O ngwanaka wena. Le nna ke ile ka makala. O ile a napa a ganela mo we bogading bjo boswa.

5747 Matsobane a tibiša ba gabō. Ba ile ba khobakana. Le bitša ke nna ka baka la mosadi wa go šiya ke papa. O tšhabile le Mokhoko. Ke ile ka ya, bjale ba bolabola gore nna ke itše ba tšeyane. Ke yōna taba e we ke lebitšetsago yōna. Ke moka a fetša polabolo ya gwe.

2740

5748 Mothologadi a thibelwe the fate. Ka moragō ga mo a laudišitše dipolabolo tše a ba bitšeditšego tšona, banna ba re o go rotše nthō ya thogō. Goriale mo we ke gore a homole. Bjale a re go bona, ke tswanelo ya gore ge khomo e tšwile ka šakeng wa the ke wa e nyakela naa. Ba re mo we ke molaō wa gore o e nyakela. Bjale lena le bolabola bjang. Ka moswana mo a ka thagela ke the thengwe, batswadi ba gwe, ba ta fa mang molato.

Banna ba re o wa kwala, dilo ka moka di gōdimu ga thegō ya go. Go bjale, ke lebaka le we le dirilego gore ke le tibiše. Bokaone ke gore ba bitšiwš, re te re kwš gore molato keng. Ba ile ba dira bjale. Ba beya letsatši le we ba ta ta go ba gathana nabš.

2741 5749 Lerato ge e thale le leswa le gola kudu. Ke mo we o kwago ba re khoša e ntswa e biniwa le mothegare. Ba ilš ba kopana nabš. Bjale ba butšiša monna gore molato keng, o utswa, ke mo filš ke Matsobane. Bjale nna ka bōna gore theolo tha mošo wa noka, motho wa pula the a fofa. Ke ge ke tšeya mosadi ko dula naš moteng wa ka. Wena mosadi molato keng o togšla ngwako wa go. Ke tugilš ka baka la go gafiwa ke Matsobane. Bjale lehono ke makala mo a ntšhala moragš. O bštilš mphini o moswa. Ke moka a fetša go bolabola.

5750 Mphini o moswa. Ke theema. Ka botalo the re, lehudu le dudisa ke mothe. Ge mothe o the gōna le ka the ke la šoma. Mafellš a lona le ta lewa ke mothwa. Matsobane o ilš a ba ganetša mabapi le gore, o ba gafilš. A re taba y a khafš ba bolabola maaka. A go motho yo we a ka gafago ngwana wa yo mongwe kantš le ba gabš gammōgš le batswadi ba gwe. Lehomo nka re ke le gafilš, ka le šala moragš naa. Banna ba bōna Mokhokh le Manku phššš. Ba re molato a o gōna, taba kholo re nyaka gorewena mosadi o boš gae. Monna ge a go nyaka o ta ta a go thotola ga nà mo ngwakong wa go.

2742 5751 A diyš, tše we tša go khatša nkweš ka le tapa. Ka moragš ga mo ba bolabotše ka mokhwa o we, ke moka mosadi a bolabola ka mokhwa o wa ka gōdimu. Goriale mo we ke gore o nyaka go dula bogadi bjo boswa. Mong bogading bja gwe bja dikhomo, a bo nyake. Go thwa re bolabola le ngwana wa mongweš go wa tswenya, taba kholo ke go tibiša batswadi ba gwe. Ba ba botša gore ka tšatši la gore le boš. Fšla mo e le ka molāo wa rena e be re nyaka gore mosadi a šalš mo. Bjale ka gobene o we gana, a gona taba le boš ka lona letsatši le we le butšitšwego lona. Kemoka ba šala ba ya ba tibiša batswadi ba pere ya magadi a mabedi.

5752 Batswadi ba kopana le moredi wa bona. Mokhonyana a re le bitša ke nna ba ga makholo, ka baka la thalo ya moredi wa lena. Moredi wa lena o tšwilé ka gare ga mote, o tseyane le monna yo. Re likilé ka maata gore a boé gae o wa gana. Bjale ke ge re bōna gore bokaoné ke gore re le tibišé, le te le kwé mantše a ngwana wa lena. Ke moka ke yōna taba e we re lebitšetsago yona.

5753 Batswadi ba butšišana le moredi wa bona. Ka moragō ga mo ba thalušitše the bitšetswa, ke moka ba thōma go butšišana le moredi wa bona. O ke o re botše gore ke nnete taba e ba e bolabolago. A re ke nnete. Fēla nna e be nka the bē phelephethu, bophelephethu ke bo filé ke Matsobane. Ke dula moteng wa Mokhoko ka baka la gore wa nthōkšmēla. O ta go nyala. Mo we nka the ke ka di teba. Bjale o wa bōna, o na le phōšš. Mosadi mo a dira bophelephethu o dira a le ka lapeng la gwe. Mo la o le o re Matsobane o filo tswēga theolo, a the the rafé, bjale morafi o re ke a rafa o wa mo thibēla, nka be o kwala. Ke a go botša ke nna papago, nna ke llé dikhomo tša ba. Tša monna yo we wa go moswa a ke di tebe. O swanetše go dula mo bogadi bja go. Tše we o di bolabolago ka moka ga tšōna ke maaka. Ke riale ka gobane nka be o kile wa ta wa mpotša ge a go bikiša.

5754 Thaga ya mosadi e tima ke khomo ya tšhupja. Le ge papagwe a ilé a bolabola ka mokhwa o we, a ka a di kwa. O ilé a no tšwela pele le go gana go dula mo we bogadi bja gwe. Bjale ba ta dira bjang ka gobane motho a ba bolae. Balai ba makhonthé ke khoro, bokaone ke gore a išiwe khorong. Pele ga gore go be bjale, a re kweng monna. Monna o ta mo nyala. A re aowa, nna ke filo fiwa. Dikhomo a ke natšo e be nka mo nyala, ka gobane motho a ba gane.

5755 Bakhoro ba ilé ba šitwa. Ka moragō ga mo ba bone gore o ba šitilé, ke moka ba iša taba khorong. Bjale ba ilé ba bolabodišana naé. Ba mmotša gore o swanetše go dula bogadi bja gwe. O ilé a dumela. Ke moka ge ba e ya gae, o fapana le tela ya goya gae. Ka moswana ba bōna, a boya a re, o boetše ga na kowa.

2744 O ilê a ba tswariša puku ya ka êma ema. Ba leka go tiya ka mokhwa mang le mang, ba šitwa. Ge ba mo tiya, ore go tiya go phala ke go bolaya. Le tiya mmele fêla, a le tii peelo. Ge le nthethetša ke a b'êla. Ba ilê ba tena ke taba ya gwe. Ba re mo lethetšeng. Mogologolo o re mothologadi a thibelwe thefate. O ilê a di bôna. Ba ile ba ntšha mathô ba mo lebella. Ke moka a napa a dula moteng wa Mokhoko.

5756(b) Mokhoko a fapantšha molaô. Ka moragô ga mo ba fentše ntwā, ke moka a 'mitša go ba mosadi wa gwe. Manku o be a na le morwa wa gwe e be e le Maboi. Matadi ke mosadi yo mogolo wa Mokhoko. Yêna morwa wa gwe e be e le Bogêše. Morwa Ntebu ke Pulê. Dikhomo o be a le natšo. O be a tha nyake go nyala mothologadi. O ilê a fa Maboi lefa la gwe ka moka ge a bôna gore o tšofetše.

2745 5757 Dikhanetšano gôdimu ga barwa le thoto. O ile a kwana le Maboi kudu bjale ka ge a kwana le 'magwe. A ka a nyaka go bitša ba leloko. O ilê a fo khobakanya barwa le bo mmagô bona. Ke ge a thalošetša batswadi ba barwa gore ke gudilê. Le lena ka mathô a lena le a bôna gore a ke tha na mohola. Bjale ke na le dikhomonyana tše ntabe ka šakeng. Dikhomo tše we ke di fa Maboi ka moka ga tšôna. Basadi ba ilê ba moganetša.

5758 O thaloša lebaka la mo a mo fa. Ka moragô ga mo a o kwa gore ba mo ganetša, a re go bona homolang ke le botše. Ba ile ba thaeletša. Ke mo fa fêla ka baka la gore o be a nthôkômêla kudu.

Bôang kae le kae e be ke roma yêna, mo ke fokola ke be ke fo bôna yêna, fêla a ntisetšago dikhomo. Ngwana yo ke yêna yo we a khônago go nthôkômêla kudu, ke mokhwa o we ke mo fago thoto yaka. Barwa ba bangwe ba ta feta le swele ya bona.

5759 Ba ilê ba palakana ba tha okwana. Ka moragô ga mo a feditše dithalošo tša gwe, ba thagiša tša bona diputšišo. Ngwana o khomana lefa bjang e the ngwana wa go. Ke ngwana wa ka, ka gobane mmagwe ke filwê. Motho a ba fe, ba nyala, wena o monyetše ka dikhomo tše kae. A re mo we ke bolabotšego ke moka ke bolabotse. Ba ilê ba re šego la gwe theritê, the re gogoswa tha re go thoga.

2746 Ke moka ba palakana ba tha kwana nae. Thiritê ba ra mothologadi.
Ke gore monna wa gwe o ile go hwa a bikiwa.

5760 Barwa ba gwe ba dira gore ba leloko ba khobakane. Taba ya bolabola ke papago bona a ya ka ya ba robadiša. Ke ge ba dira gore ba tsame ba botša ba leloko la papagô bona gore ba bê gôna. Ka mabanyana Bogese a ya a botša papagwe, gore ka moswana go ta b nna mo, la the ke la makala. Ba tile go kw mantšu a la la go b le bolabola. Ba tšwa kae. Ke b leloko fêla. B. bitsitše ke mang. Ba bitsitše ke nna papa. O tilo ba botšang. Le ta kwa the we ke b botšago. Ke go b ne gore ke wen yo we o nyakago go mpolaya. Morwa o ile a napa a toge, a tha mo fetola.

5761 Khobakano ya banna. Ka moswana mokhalabje, a re a tha dutši khorong, a bôna banna ba e ta ka morothêla. Morwa a re go bôna gore ba khobakane ka moka ba memiwa, a bitša bakhekolo ka malapeng a b na, gore ba tē ba dulê khorong. Ba ilê ba tšwa ka malapeng a bona. Le yêna madibekwane wa tšhwene. Ke gore moratiwa.

2747

5762 Morwa o thalošetša banna the bitšetšwa. O ile a ema, gore banna ba o kwišise gore a še tabanyana ke taba. Batho ba ba bitsitše ke nna papa. Bakhalabje le bitsitše ke nna ka baka la pelaêlô yaka gôdimu ga thoto ya papa. O ile a re khobakanya mo, ra khobakana. Bjale a re, dikhomo tša gwe ka moka di swanetše go tšeya ke Maboï. Rena barwa ba gwe a ra swanêla go tšeya thelo. Re ilê ra leko go bolabola nae, a ra ka ra o kwana nae. Ke mokhwa o we le bonego ke tsam ke bitša. Ke re tang le nwaše taba e. Ke moka ke yôna taba e we ke le bitseditšego yôna. Ge a riale ke moka a dula fathe.

5763 Re ka kwa mokhoko mantšu a gwe. O ilê a re bolabolang le yêna ngwana yo we a le bitsitšego. Ba re ngwana o bolabotše. Bjale re nyaka go kwa gore ke nnete naa mo we a b labotšego. Nna ke b labotše, mo we ke bolabotšego ke feditše, pošla moragô a e gôna. Mo we o bolabotšego ke ga na mo go bolabotšego ngwana. Kholang ka mantšu agwe. O ilê a gana go bolab la bjale ka maloba. Bjale ka ge a b labotše gore ba kholwe ka mantšu a mmitsi, ba ilê b kholwa

2748 gore ngwana o bolabola therešo. Basadi ba ilê ba tatsa mantšu a morwa.

5764 Banna ba ilê ba leka go fala letapa. Letapa ba bolabola ka yêna mokhalabje. Ba re ke letapa ka baka la go the nyake go thalošetša banna, the we a ilêgo a botsa barwa ba gwe. Bjale Manku ke mosadi wa mang.. Bā butšiša mokhalabje ka goriale mo we. Ke mosadi wa ka. Bjang. "Gā bote," a go supi motho taba. Ke mo filê ke Matsobane. Bjale morwa wa gwe, ke mo we a ka jago lefa la mote wa go. Ka thato ya ka a ka ja. O ta leja bjale ka ge go bolwabotšwê. Ngwana yo we a še morwa wa go, a še mo a ka jago lefa la khoro e. Lefa o swanetše go ja la khoro e. Lefa o swanetše go ja la khoro ya g Mašumu. Taba e we o e bolabotšego ke lefêla. Ke moka ba palakana ka moka ga b na.

5765 mokhok a hwa. Ka moragô ga matsatši a the makae, ke moka a napa a hwa. Bā ilê ba mmoloka ka mokhwa wa m laô. B ilê ba mmoloka ka mokhwa wa molaô. Ba ilê ba lla thellô tha fêla. Ditaba ka moka ba ilê ba di bolabola ka moragô ga thellô. Barwa le b na b ilê ba khotella go fithêla, thello the fêla.

2749 Manku o ilê a phalola la bobedi. Bjo we ke bosola bja gwe.

5766 Tšhupô ya moja lefa. Ka meriri ya mafello, b šupa moja lefa. Ba ile ba supa yêna Bogeše. Ka moragô ga mo ba mo šupilê, ba sokologêla ka ga dikhomo. O ilê a bolokwa ka khomo. Khomo e ngwe e ilê ya thoboša bana bamhu. Bjale ka šakeng go šetše dikhomo tše nnê. Monna yo mongwe a re le the ke la lebala lentšu la mohu. Ūa re o be a o kwa lehu. O be a tha the kwe. Ke moka ba tšeya dikhomo tše pedi ba di fa Bogeše. Ūikhomo tše pedi ba di fa Pulê. Maboī a ka a hwetšana thelo. Ka moragô ga mo ba abilê ke moka ba palakana.

5767 Maboī o ilê a thagiša pelaêlô ya gwe. Pele ga gore ba palakane, a re homolang. Ba ilê ba homola. Nna ke a belaêla, ka baka la dikhomo tše we le di filêgo barwa ba bangwe, nna le tha mpha. Ūjale ba re go yena o belaêla o le morwa mang. Ke nna morwa mohu, ka gobane ke no re ke thalefa ka hwetšana papa e le yêna. Ba go furilê, a o morwa mohu. Papago e be e le Mofola, o

2750   p, wilê. Ke lena le mphorago, e ka re e the papa mma a phalola.
 O wa kwala, mmago ke the taêla. O phalotše monna wa gwe, lehono
 re makala ge a phalola la bobedi. Wena a wa swanêla go hwe-
 tšana go hwetsana thelo mo. Ke oka ba ilê ba motogêla a le
 bjale.

5768 Maboi a isa taba khorong ya ga Mothebê. Ka moragô
 ga mo ba palakane, mmagwe a motša gore ba go thalifetsšatše, ka
 baka la gore ba go amoga dikhomo tse we mohu a go gofa.. Bokaone
 ke go ya khorong, o mpa o lathê ke yôna. Re ta bôna go re
 khoro le yôna e ta ya e nyatša lentšu la mohu. Ba khorong
 a tiilê ka lentšu la mohu. Ba khoro a ba ka ba nyaka go mo
 gumiša, ba ilê ba amogêla taba. Ba motša letsatši la go boya
 ka lona.

2751   5769 Lekhota le ilê la tšwa Maboi. Ka lona letsatši le la
 khoro ya go motša go ta ka lona, o ile a ta. O ilê a hwetsana
 ba la a fapanago na bo. O ilê a laudiša ka mokhwa o we mohu a
 ilego a mo fa lefa. Barwa ba mohu le bona ba laudiša ka mokhwa
 o ba šitilwego go mo fa moabê. Lekhota la re ba kwala ba ka
 the ke ba khôna go gofa moabê, ka gobane a o morwa wa mohu. Mohu
 le mo a ilê a bolab la ka mokhwa o we, obe e fo buiša môya mohu.
 Thepela khorong ya ga Masumu, ke mo we o ka belašlago tša go
 tswanêla.

5770 Maboi o ilê a toga a inamilê, megôkhô e rotha. Ka
 moragô ga mo ba bolabotše ka mokhwa o la wa ka gôdimu, ke moka ba
 bega khoši ka mokhwa o we taba e thepetšego ka gôna. Khoši ya
 êma ga na mo la lekhota le emego. Ke moka taba ya bona ya fêla e
 ta mowe. Le ge ba ya bona ya fêla e ta mo we. Le he barwa
 ba mohu ba thw ka ba diana, di ilê tša hwa ka moka, ke baka la
 motatale wa bona. Ba ilê ba di jêla malapeng a bona. Ke yôna
 taba ya boswâng bjono, ya go the nyake go botša ba bagolo ba
 leloko.

5771 Go buiša môya mohu. Mohu a ka fo bolab la ka gore
 lefa laka, ka moka le fê morwa wa gore, e le gore o bolab la môya
 wa gwe o boifa.. O fo dira ka mokhwa o we e le gore barwa ba gwe
 a ba na phôšô. O nyaka fêla go fo gudiša lapa la mamoratwe.

Ke mo we ba ya go ba šala ba abana, ke moka gw the ke gwa nyarēla thelo.

2752

5772 Moteng wa ga Malesa taba ya mōya wa o vuisa ke mohu e kilē ya dirēga. Monna yo Phupu o be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke bo Thewele le Mokhatšane. Mosadi wa pele wa go ntsha monna thakeng ke Thewele. O ile a tšeya mosadi wa bo bedi a šetše a godile. Le yena mosadi wa pele o be a godilē. Ke moka ke mo a thopha dikhomo a yo tšeya mosadi wa mokokotelō. Ke gore wa botšofading bja gwe. Mokokotelō ke phate e we bakhekolo le bakhalabje ba kokotēlago ka yona. Monna ge a ile a tšeya mosadi yo mongwe botšofading bja gwe, o bitšywa mokokotēlo.

5773 O ilē a laēla gore lefa la gwe le lewe ke Madipola. Mong mo ja lef ke Khašane ka gobane ke morwa wa Thewele. Pele ga go laēla ngwana yo wa wa mamoratiwš, o ilē a ba palakanya. Ke gore o ilē a dira mete e mmedi. Ke moka a gōgōla ka moteng wa mosadi yo monyana. A ba a thōma go fokola a le ka gōna. Bjale motho wa mongwe le yo mongwe yo we a tilogo mōna, o mmotša gore lefa la ka ka moka ga lona ke nyaka gore le fiwe Madipola. A gwaka ba le motho yo we a mthōkōmēlago.

2753

5774 Mogwēra mogolo o ragēla go thaola. Ka moragōnyana pula ya odupi yaana. Pula modupi ke mabolaiša batho tala, ka gobane ka khakala a ba tšwele. Bjale a diyo di kwa gore bjale ke khaufsi le gore ke ē kidi. O ile a gopola khaitšedi ya gwe mothang wa pula ya modupi. Ba ilē ba mmitša. A re go fitha, a mmotš gore ge e le tswinyana, thegōdi the tswere ka mēlala. Ke go botša gore mo ke hwilē, lefa la ka ka moka le fē Madipola. Barwa ba Thewele a ba swanēla go hwetšan thelo, ka bāka la gore e be ba tha o kwe the we ke ba botšago. Ke moka ke yōna taba e we ka go ba ke go bitšetsa yōna.

5775 Pula ya modupi ke go gola ga bolwetsi. Ka oragō ga mo a b labotše ka mokhwa owe, ke moka ka moragō ga matšatši a mabedi a napa a ba šiya. Ba ilē ba boloka thōgō e we ya ga Malesa. Ba lla thello the fēla. O ilē a hwēla ka ngwako wa mamoratwe. Ba fiyo rwala ba iša ka ngw kong wa mosadi yo mogolo. Ke molaō wa gore monna mo a išwa lebiteng a tswe a le ka

2754 ngwakong wa mosadi yo mogolo.

5776 Khadi e thaloša lentšu la mohu. Ke ka moragô ga thello, mo go šupiwa mo ja lefa. Rangwane wa barwa, a re mohu a bolabola thelo mabapi le lefa lagwe. A ke tobe gore khaitšedi o ilê a mmotšang ka gobane o kile a mmitša. Khaitšedi a ka thaloša ge nke o ilê a mmotša thelo. Nna o ilê a mpotša gore lefa la gwe ka moka ga lona le fiwe Madijola. Barwa ba bangwe ba the ke ba fiwa, ka gobane e be ba the o kwe. Ke moka ke ôna mantšu a we ka go wa kwa.

5777 Yo monyana a ka the ke a ba yo mogolo go mogolo wa gwe. Ditaëlô tše we di a o kwala fêla, a di kwale thelo. O di bolabotše a tha the kwa. O bolabotše ge mogwêra mogolo a thaola dikala. O be a buiša mōya mohu. Taba e we a e bol botségo a še taba. Taba kholo bana ba swanetše go abediwa lefa la papago bona. Ba ile ba dira ka mokhwa o we wa o ba abaganya. Moja lefa ba šupa yêna Khašane. Bjale b šala ba lebeletše ge mohu a ta belaêla. 2755 Pelaëlô a ya ka ya ba gōna. Ke nnete o be a buiša mōya mohu. Ke moka tab ya bona ya fêla e ta mo we.

Temana ya 6 : Thato ya mabapi le tšeelano.

5778 Tšhupô ya mohu mo we yena thato ya gwe e ratago tšeelano. Mohu a ka laêla gore moredi wa gwe a šale a tšeiwe ke morwa mokete. B, swanetše go dira ka mokhwa o we mohu a ilego a bolabola ka gōna. B' swanetše go gapeletša mosetsana le ge a tha rate. B, mo gapeletša ka baka la go tšhaba gore morithi wa mohu o ka the ke wa robala. Go the robalê ga ôna ke go bakêla ngwana madimabe.

5779 Go dira bjang gore mofiwa a nyalê. B, tho ba na le thegwera. Ka bakeng la thegwera the we tha bona, ke thona the we the dirilego gore mofu a šie lentšu la gore a tšee ke ba leloko la gore. Ba dira bjala, barwala ba iša mowe a bolabotšego gore moreci wa gwe a e gōna. Ka bjala bjo we ba yo bolabola lentšu la mohu. Bjala bjo we ke bja go thôta madiba. Ge bodiba bo le gōna ba ta ba botša. Ge bo pjele le gōna ba ta be botša.

2756

Ge go ilê gwa bana ba la batshepišišwa gōna a go na taba.

5780 Ke gⁿna ba beakantse lentšú la mohu. Ka moragō ga mo ba nwele bjala bja go thōta madiba, ba rwadi ba bjala ba fumilê ke moka ba šala ba e tsheba. Pudi e bolaēlwa barwadi. Ba swanetše go ba rwalela thōgō ya yona, le letsogo, ba yo bega mong wa bjala. Lehu a ba thale . Ke bakhonyana. Bjale bona ba ta šala ba bolabola the ga gabō. Ke moka ba ntšha pudi ba roma thebaka the leboga mantšú a ga makholo wa bona. Go no ba bjale ka mo thankana. Papagwe a ka laēla gore a ē a tšee ngwana wa mokete. Fēla bona ba ta šala ba ya ba tena ka gore re kwana le lapa la go. Mosadi a ba gane.

2757

5781 Mohu o šile lentšú le we ka baka la go kwana le batswadi ba mothepa. Mogwēra le mogwēra. Ge ba kwana, ke moka mo ba dutšī ba bolab la ka gore ge nka bēlēga ngwana o swanetše go ta go tšeya molapeng la go. Ke moka yo la le yena o wa dumēla. Ke moka mothang a bōnago a bina koša ya mafēllō, ke moka o ba botša gore le e le tšee osadi la eng la mokete. Ge e le mothan- kana a e a tšee gōna. Ke moka a fetša ka mokhwa o we. Ngwana yo wa ka o swanetše go tšeya ke motogolo wa ka. Ba swanetše go dira ka mokhwa o we.

5782 Lokeng o ilê a laēla ke papagwe gore a yo tšeya mosadi ga malome wa gwe. Ka moragō ga lehu la papagwe, a ka a ya a tšeya. O ilê a tšeya ga Mongaale. Bana ba we a ba tswalago le mosadi yo we ka moka ga bona ya fo ba ditaēla. Banenyaneng go thomola pelo. Ka gobane matswele, o fo bōna a bile a e wa go the na le mothopo we a ka ba tšeyago. Ditaola di ba botša gore ke mōya wa mohu a wa rōbala. Ka baka le we a o nyake gore o hwetsane lehumō.

5783 Go thinya ga lentšú la monu bakeng tha tšeyano. O ilê a kwa bothoko kudu, ka baka la go thinya lentšú la mohu. Malome wa gwe, o fēla a e ya a motša gore ke tswenya ke masogana. Ke moka a fetola ka gore, dikhomo a diyo a tšeiwe. Monna o ilê a leka ka moata go šoma, a nyaka gore a hwetsane dikhomo a yo tšeya mosadi ga malome wa gwe. Dilo ka moka e be di motšwa ka diateng.

2758

Baredi ba gwe ba ile ba fetoga dirêtelê lapeng la mmagô bona.
 Monna o ile a bolaya ke go lêla bana dikhomo tsa go ba nyala tsa
 thoka. Ka gobane a go na motho yo a ka y go a tseyaya mosadi a
 mmôna bothasa ga bote. Mafello.

5784 Mphapane o ile a sitwa fêla ka bakeng la batswadi ba ngwana.
 Papagô o ile a molaêla gore mo nka hwa, ke ile ka isa mesibjana
 yaka ga Thebase. O swanetse go tseyaya mosadi gona. O ile a
 ya, a tswere pudi ya go beula mosadi. Ba ile ba gana pudi e
 we. Ke moka a goma le pudi. Ke moka mosadi o o sitile. Molato
 a se wa gwe. O ile a rera mesebjana e we papagwe a go ka a isa.
 Aba ka ba mo tswenya ba ile ba mofa. Ke moka a tseyaya the thengwe
 tha tsona a ya a bega badimu. Morithi wa mo u o ile wa rôbala.
 Ke moka a ya a tseyaya mosadi mo we yona mong a ratago. Ke moka
 taba ya fêla e ta mowe.

2759

5785 Thekhukhunuru o ile a laeja gore mosadi a fe moredi wa
 gwe mpolobotse. Ka moragô ga lehu la gwe, lentšu la mohu le ile
 la tseyaya ke phefo. Ke gore a ba ka ba dira mo we mohu a bolabo-
 tsego. A ba ka ba dir mo we mohu a bolabotsego. A ba ka ba
 kwana le mpolobotse ka baka la boloi. Mpolobotse o be a loya
 KUDU. Ba ile ba tseiisa ngwana wa bona. Ka moragô ga mo ba mo
 tseiisitse, ba lebella fêla khati ya mohu. Morithi wa gwe a wa
 ka wa belaêla. Ke moka taba ya fêla e ta mo we.

Mafello a ditaba tsa tema ya 27.

5786 Tema ya 27 : Lethêthê la ditemana.

1 L. Temana ya 1: Thoto ya go abiwa ke mohu a e tha abiwa.

2642 P.

2 L. Temana ya 2 : lentšu la mohu le khethegilê 2656

P (a) (1) 5584 Mafotha o ile a hwa a na le mote o mogolo le
 dikhomo tse dintsi.

3 L. S. b. (2) : Ditaba di ile tsa ba khakantshane 2662 P.

4 L. Temana ya 3 : Lentšu la mohu le a lathiwa ka mabaka a
 mangwe 2672 P.

(a) 5614 Bjale ka Mabjale.

K34/82

61*

2760

5620 (b) Masoke a belaêla moabê.

5633 (c) The khukhununu the bôna ke the bataladi.

5663 (a) Bjale ka Ralephephe.

5666 (b) Mokhadi a tswala ngwana leina Ralephephe.

5 L. Temana ya 4 : Ditholwana tsa taba ya gora êla lentšu
la mohu ka phôôô. 2704 P.

6 L. Temana ya 5 : Khurallo ya tswanêlo e beêlwa theko 2730 P.

(a) 5745 Mokhoko o ilê a thinya lehu lagwe.

(b) 5756 Mokhoko a fapantsha melaô.

7 L. Temana ya 6 : Thato ya mabapi le tseelano. 2755 P.

END 901